

Ә.Б. Ақпаева
Л.А. Лебедева
М.Ж. Мыңжасарова
Т.В. Лихобабенко

МАТЕМАТИКА

Умумий билим беридіған мәктепнин
1-синип оқуғучилириға беғишланған дәрислик

Қазақстан Жұмғарийитиниң
Билим вә пән министрлиги тәстікливгән

АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ

2021

ДӘРИСЛИК БИЛӘН ҚАНДАҚ ИШЛӘШ КЕРӘК

**№
29**

Дәрисниң мавзуси

дәрисниң түрі
Дәрисниң мәсxити.

әстә сақла!
Қаидиләр билән хуласиләр.

1 Оқуп-үгәнгән материалларни пишиқдашқа вә қоллинишқа беғишенған тапшурмилар.
 $6 + 10$ $10 - 5$ $3 + 5$ $20 - 5$

2 Логикилық ойлашы, тапқұрлуқни тәләп қилидиган тапшурмилар.

3 Синипдашлериң билән биллә жұп болуп орунлайдиган тапшурмилар.

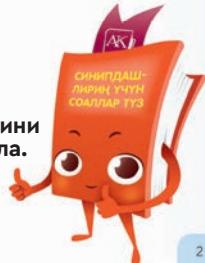
Дәрисниң лексикалық мавзуси

топ билән иш
4 Топтика балилар билән биллә орунлайдиган тапшурмилар.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА
5 Билимиңиң күндилик һаятта пайдилинишни билишкә үгитидиган тапшурмилар.

өз алдыға иш
6 Мавзуни қандак өзләштүрги- ниңиң чүшинисән.

Дәрис ахиріда неминиң үгәнгінини ениқла.

1

2

Дәрислиktи мәтінни мүәллим оқуйду.

QR

— видеоматериаллар (муәллим синипта, оқуғучи өйдә ата-аниси билән биллә оқуйду)

Дәрисликтегі QR-кодни қоллиниш бойичә көрсөтмиләр

- Смартфон яки планшетниң камерисини QR-кодқа қаритынлар.
- Йөнәлдүргүч (ссылка) пәйда болғычә күтүңлар.
- Көреклик ресурсқа өтүш үчүн «OK»-ни бесиңлар.

Әгер сиlәрниң құрулмилариңлар QR-кодни ениқлимиса, у чағда QR-кодни оқушқа беғишенған һәрқандақ һәкциз қошумчини жүклөнлар. Мәсілән, QR-Code Reader-дин яки Google Play Market вә AppStore қошумчилар дүкениндегі жүккәп елишқа болиду.

Нәрмәтлік устазлар вә ата-анilar! Балиниң смартфон яки планшетни дурус пайдилинишни назарәт қылиш үчүн, дәрисликтегі QR-коди билән ишлигендә ата-аниниң назарити режими қошулуп түрсун.

«Математика» оқуш-методикилық комплексиниң тәркивигө дәрислик, иш дәптири вә муәллимгә беғишенған методикилық көрсөтмә кириду. Электронлук дәрислик нәшриятниң www.topiq.kz платформасында орунлашқан.

М 29 Математика. Умумий билим беридиган мектепниң 1-синип оқуғучиларға беғишенған дәрислик. 1-бөлүм./Ә.Б. Ақпаева, Л.А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова, Т.В. Лихобабенко. Алматы: АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ, 2021. – 140 б., сүрәтті.

ISBN 978-601-01-4343-2

ӘОЖ 373.167.1

1-бөлүм. – 2021. – 140 б., сүретті

КБЖ 22.1я 71

ISBN 978-601-01-4344-9

ISBN 978-601-01-4344-9 (1-бөлүм)

ISBN 978-601-01-4343-2 (жалпы)

© Ақпаева Ә. Б., Лебедева Л. А., Мыңжасарова М. Ж.,
Лихобабенко Т. В., мәтінни, 2021
© «АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ» ЖШС, 2021

ҚӘДИРЛИК ОҚУҒУЧИ!

Бу дәрислик саңа математикини билишкә ярдәмлишиду. Сән санашни, һесап чиқиришни үгинип, фигурилар вә миқдарлар билән тонушисән. Алған билимиң саңа күндилік һаятиңда көп һажәт болиду.

Әтрапиңға қарисаң математика һәр түрлүк кәсип егилиригә ярдәмлишидиганлигини көрисән. Мәсилән, қурулушта, тамақ тәйярлиғанда, дора-дәрмәк тәйярлашта, дуканда сода ясиғанда вә башқиму ишларда керәк болиду.

Дәрислик бәтлиридә сени бизниң ярдәмчилеримиз – Садир билән Алийәм қарши алиду. Улар қизиқарлық тапшурмилар билән тонуштуруп, йеңи билимни чүшинишкә ярдәмлишиду. Сән ойлинишқа, һесап чиқиришқа, жағавини тепишқа, чүшәндүрүшкә, тапқұрлуққа үгинисән.

Биз, дәрислик мұәллиплири, саңа оқушта утуқлар тиләп, математикини сөйүп оқушыңни халаймиз.

I ЧАРӘК

ӨЗӘМ ҺӘҚҚИДӘ.
МЕНИҢ МӘКТИВИМ

Бу бөлүмдө:

- Один 10ғиңе болған санларни оқушни, йезишни вә селиштурушни үгинисән;
- сан билән рәқәмни ажыратышни үгинисән;
- қошуш билән елиш әмәллирини билидиған болисән;
- нәрсиләрниң һәрикәт йөнилиши билән орунлишишини ейтисән;
- геометриялык фигуриларни билисән;
- нәрсиләрни рәңги, шәкли, өлчими бойичә билисән.

Нәрсиләрни санаш

нәрсиләрни
санаш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

10ғиңә санашни үгинисән.

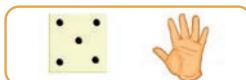
1

Сүрәттиki нәрсиләрни сана. «Нәччә» сөзини пайдилинип, сүрәт бойичә соаллар қураштур.

2

Чекитләр билән бармақлар қандақ санларни көрситип туриду? Мошу санларниң йезилишини төвәндик карточкайлардин көрсәт. Тоғра вә әкси рәт билән сана.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

ӘСТӘ САҚЛА!

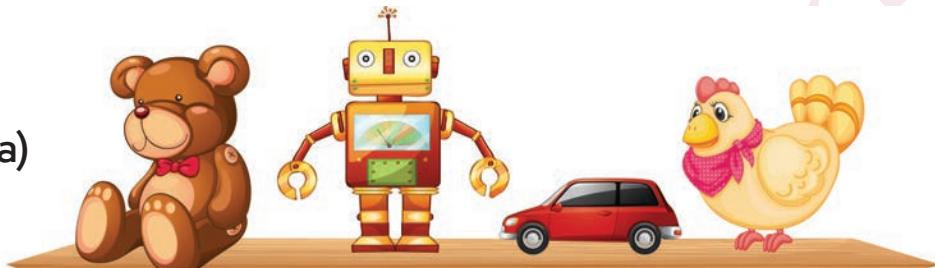

Рәқәм – санни йезишқа бегишланған бәлгү.
Сан – санашниң яки өлчәшниң нәтижиси.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 3 Бир нәрсини йошурғын. У нәрсә рети бойичә нәччинчи тұрғанлиғини достуңға ейт.

a)

ә)

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

Нәрсиләрни сана.

Уларниң сани йезилған карточкини көрсәт.

2

5

1

4

3

Нәрсиләр топини селиштурууш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Нәрсиләр топини
селиштуруушни үгинисөн.

- 1 Қайси нәрсиләр ошук, қайсиси аз?
Қайси нәрсиләр тәң?

$4 = 4$

$4 < 5$

$5 > 4$

$1 \neq 2$

ӘСТӘ САҚЛА!

 $=$
тәң $<$
кам $>$
ошук $\neq$
тәң әмәс

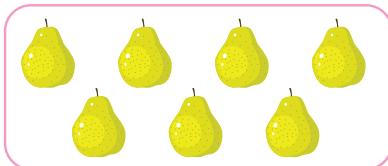
ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

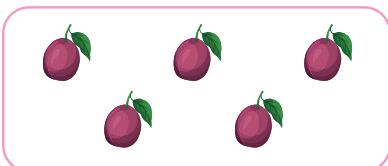
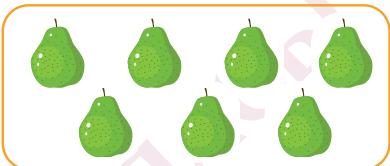
Нәрсиләр топини селиштуруш.

*

*

*

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

3

Аилә әзалирини ата. Аилиниң һәрбир әзаси рети бойичә нәччинчи олтириду? Санашни сол тәрәптин баща.

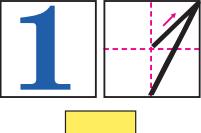
Сениң аиләндә чонлар көпму, балилар көпму?

1 сани вә рәқими

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

1 сани вә рәқими
билән тонушисән.

1

Сүрәткә қара. Қайси нәрсиләр бир-бирдин
екәнлигини ейт.Сүрәттиki нәрсиләрниң санини ениқла вә ата.
Мошу санларниң йезилишини карточкапардин көрсәт.

1

2

3

4

5

6

7

8

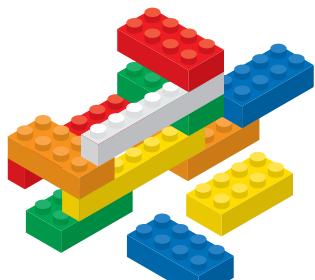
9

10

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

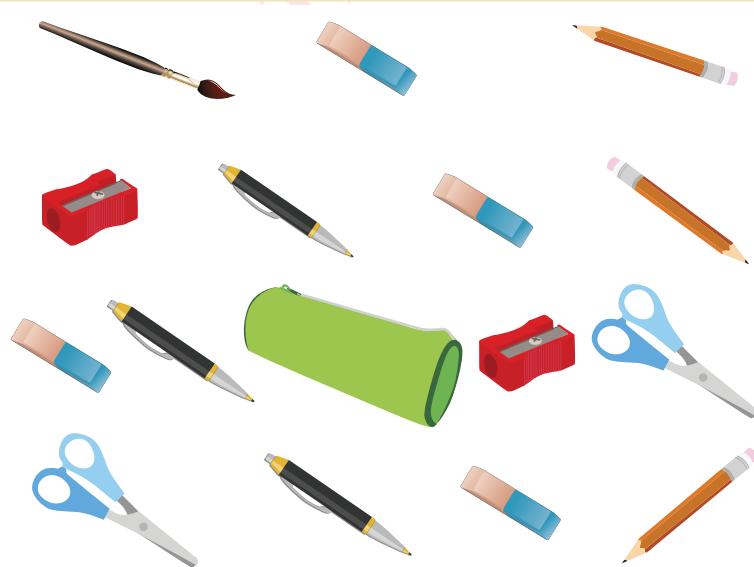
Қандақ нәрсиләр бир-бирдин? Улар қандақ атилидү? Садирға оқуш қураллирини жиғишқа ярдәмләш.

3

Һәрбир нәрсини сана вә уларнің санини селиштур.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

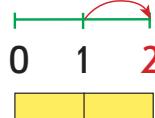

2 сани вә рәқими. 2 саниниң тәркиви

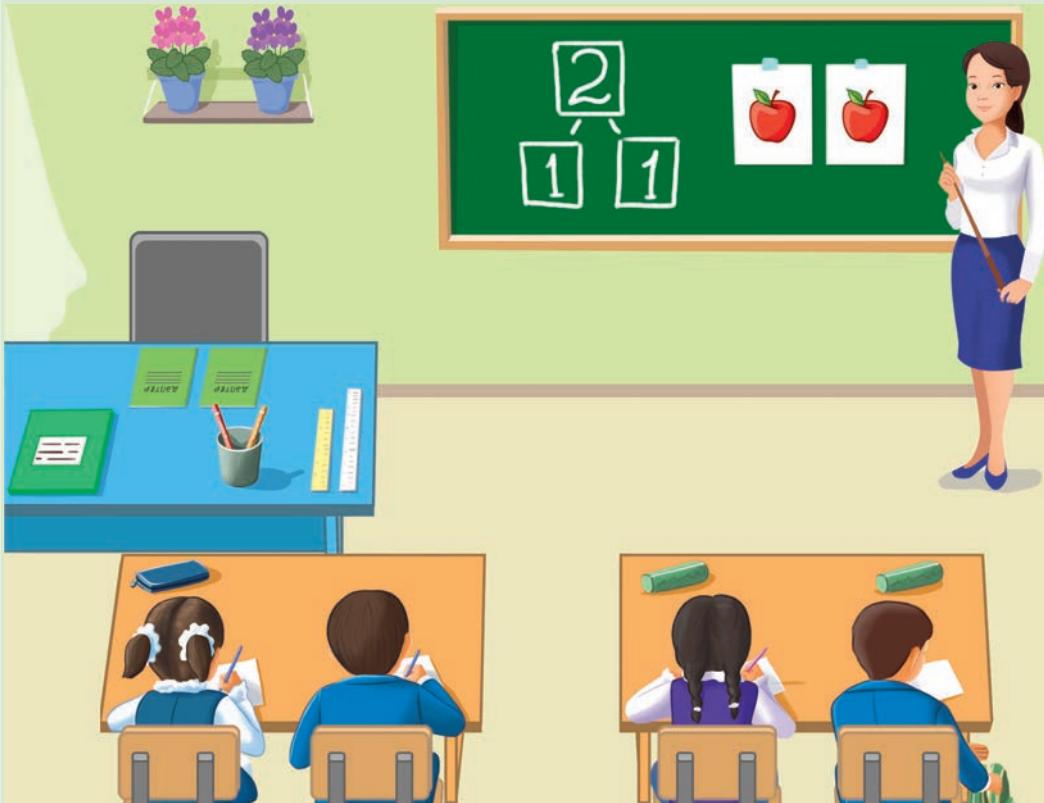
ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

2 сани вә рәқими
білән тонушисән.

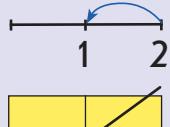
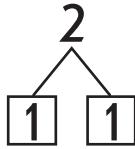
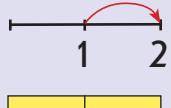

1

Сүрәткә қара. Сүрәттә қайси нәрсиләрниң
икки-иккiidин екәнлигини ейт.

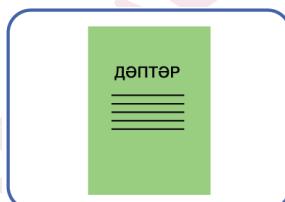
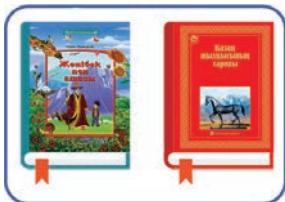
Бир қериндаш ал. Йәнә бирини қош. Нәччә болди?
Иккинчи сүрәттә немә көрситилгән?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сүрәттә икки-иккидин берилгән нәрсиләр бар-
му? Қалған сүрәттиki нәрсиләр иккидин болуши
үчүн немә қилиш керәк?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

3

Сүрәттиki нәрсиләрни жүпләштүр. Чүшәндүр.

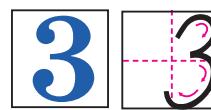
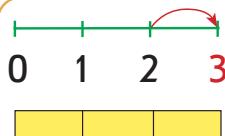

3 сани вә рәқими. 3 саниниң тәркиви

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

3 сани вә рәқими
билән тонушисән.

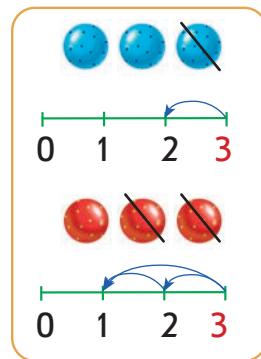
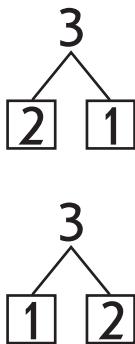
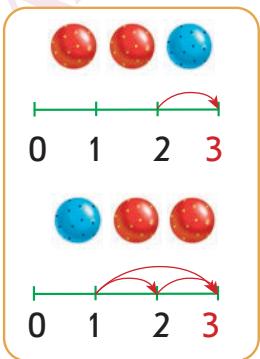

1

Сүрәткә қара. Балиларниң немә билән мәшғул боливатқанлигини ейт. Һәрбир топта нәччә балидин бар?

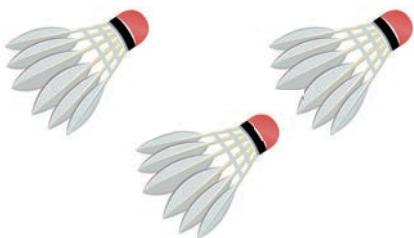
Икки дүгләк ал. Йәнә бирини қош. Нәччә болди?
Иккинчи сүрәттә немә көрситилгән?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сана. Қайси нәрсиләр үчтін кам? Селиштур.

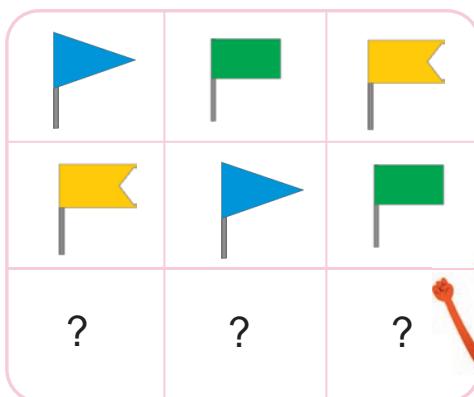
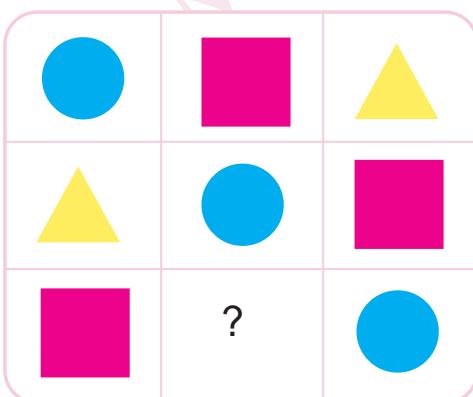

☐	☐ *	☐
--------------------------	----------------------------	--------------------------

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3

Бош орунға қандақ фигура керәк екәнлигини достуңға чүшәндүр. Улар қәйәрдә орунлашқан?

Қошуш билән елиш

қошулғучи, қошунда,
қошундинин мәнаси,
елингучи, алғучи айрима,
айриминин мәнаси

ЙЕЦИННИ ОҚУП ҮГИНИШ

Қошуш билән елиш әмәллирини
билидиған болисән.

1

Сүрәттә немә боливатқанлигини чүшәндүр.
Униң қандақ йезилғинини қара. Язмини оқи.

$2 + 1 = 3$

$3 - 1 = 2$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сүрәтләр билән уларға берилгән язмиларға
қара. Уларни оқи.

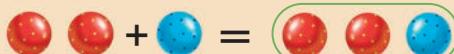

$1 + 2 = 3$

$3 - 2 = 1$

әстә сақла!

$$2 + 1 = 3$$

қошулғучи + қошулғучи = қошундинин мәнаси
қошунда

әстә сақла!

$$3 - 1 = 2$$

елинғучи - алғучи = айриминин мәнаси
айрима

сән тәтқиқатчи

- 3 Қошунда билән айриминин мәналирини тап.
Карточкайларниң рәңгиге көңүл бөл. Чүшәндүр.

Қошулғучи	2	1
Қошулғучи	1	2
Қошундинин мәнаси		

Елинғучи	3	3
Алғучи	1	2
Айриминин мәнаси		

$$2 + 1 = \square$$

$$1 + 2 = \square$$

$$3 - 1 = \square$$

$$3 - 2 = \square$$

өз алдига иш

- 4 Дәптәргә қандақ йезилидиғиниға
қара. Несапла.

$2 + 1 =$	$3 - 1 =$
$1 + 2 =$	$3 - 2 =$

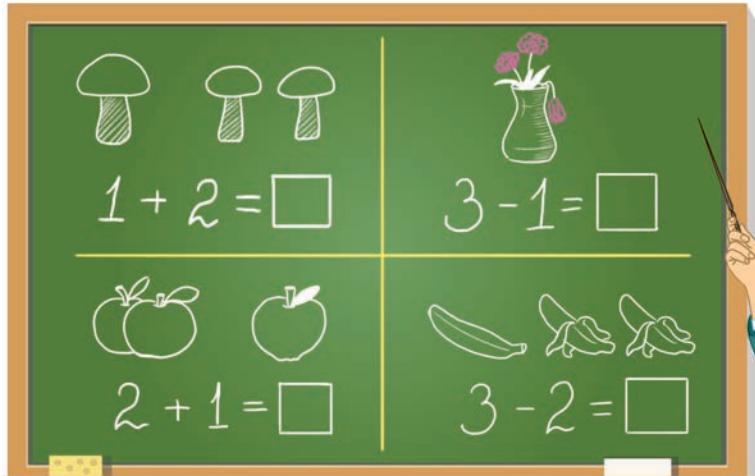
Қошуш билән елиш

ПИШШИҚДАШ

Қошуш билән елишни
орунлайсән.

1 Тахтидикі язмиларға қара. Чүшәндүр.

2 Балиларниң қандақ һесаплигинини ейт.

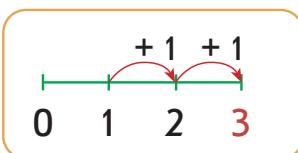

$1 + 2$

$1 + 1 + 1$

$3 - 2$

$3 - 1 - 1$

ӘСТӘ САҚЛА!

2 санини қисимлап қошушқа, елишқа болиду.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3

Санларниң қошундиси вә айримисиниң мәнасини hesapла.

$1 + 1 =$

$2 - 1 =$

$3 - 1 =$

ЖҰП БИЛӘН ИШ

4

Сүрәткә қара. Нәччә йеник машина, нәччә автобус, нәччә арча дәриғи бар? Рәқәмләр вә бәлгүләр ярдими билән яз.

$\square + \square = \square$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Сүрәтләр билән язмиларни селиштур.

$2 + 1 = 3$

$1 + 2 = 3$

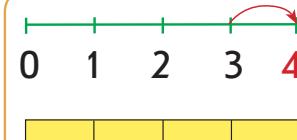

4 сани вә рәқими. 4 саниниң тәркиви

ЙЕЦИНІ ОҚУП ҮГИНИШ

4 сани вә рәқими
білән тонушисән.

1

Сүреттә қайси нәрсиләр төрт-төрттін? «Нәччә» сөзини пайдилиніп, сүрәт бойичә соаллар тұз.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

2

Ошуқларни сана. Санларни
сан шолисида көрсөт.
Уларни селиштур.

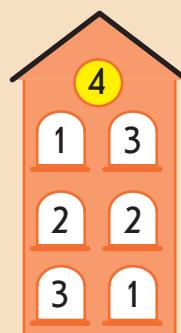

☐	>	☐
--------------------------	---	--------------------------

☐	<	☐
--------------------------	---	--------------------------

ӘСТӘ САҚЛА!

ТОП БИЛӘН ИШ

3

4 саниниң тәркивини ейт. Мисаллар түз.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$3 + 1 = 4$$

$$1 + 3 = \square$$

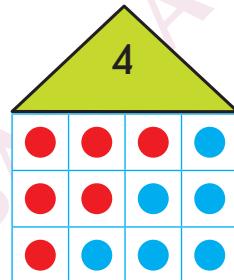
$$4 - 3 = \square$$

$$4 - 1 = \square$$

$$2 + 2 = 4$$

$$4 - 2 = \square$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

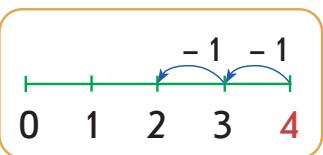
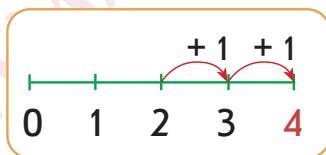
Балиларниң қандақ һесаплиғинини ейт.

$$2 + 2$$

$$2 + 1 + 1$$

$$4 - 2$$

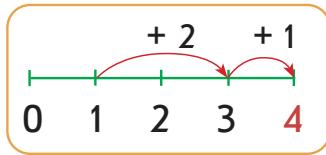
$$4 - 1 - 1$$

$$1 + 3$$

$$1 + 1 + 1 + 1$$

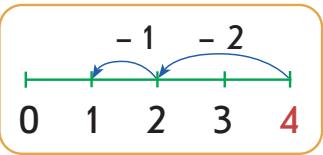
$$1 + 2 + 1$$

$$4 - 3$$

$$4 - 1 - 1 - 1$$

$$4 - 2 - 1$$

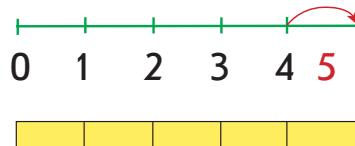

5 сани вә рәқими. 5 саниниң тәркиви

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

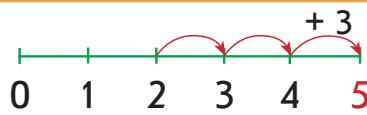
5 сани вә
рәқими билән
тонушисән.

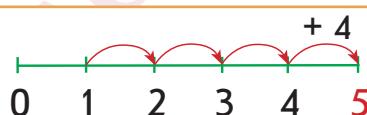
- 1 Һәрбир сүрәткә мувавиқ санларниң қошундисини вә айримисини талла.

$2 + 3$

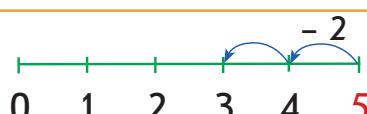
$1 + 4$

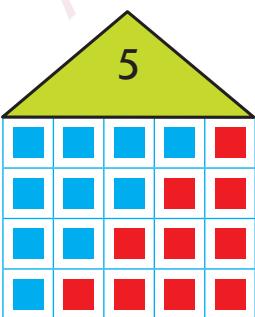
$5 - 1$

$5 - 2$

- 2 5 саниниң тәркивини ейт. һесапла.

$4 + 1 = 5$

$1 + 4 = \square$

$5 - 4 = \square$

$5 - 1 = \square$

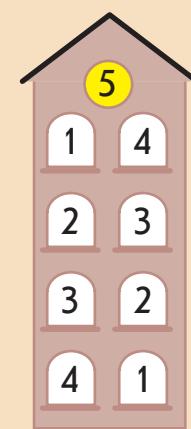
$2 + 3 = 5$

$3 + 2 = \square$

$5 - 2 = \square$

$5 - 3 = \square$

ӘСТӘ САҚЛА!

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Балиларниң қандақ һесаплиғинини ейт.

$2 + 3$

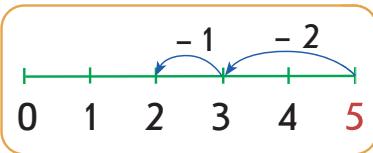
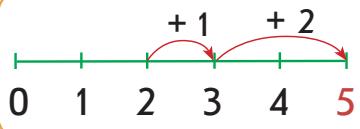
$2 + 1 + 1 + 1$

$2 + 1 + 2$

$5 - 3$

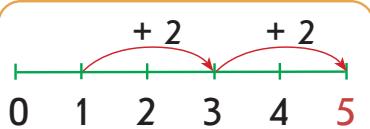
$5 - 1 - 1 - 1$

$5 - 2 - 1$

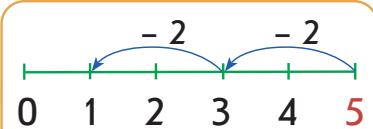
$1 + 4$

$1 + 2 + 2$

$5 - 4$

$5 - 2 - 2$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

һесапла.

$4 + 1 =$	$5 - 1 =$
$3 + 2 =$	$5 - 3 =$

ТОП БИЛӘН ИШ

5

Йопурмақтарға 1дин 5кічә болған санларни яз. Достлириңнің һәрбіри сан йезилған бир йопурмақтын алсун. Қатарға рети бойичә түруңлар.

1

4

3

2

5

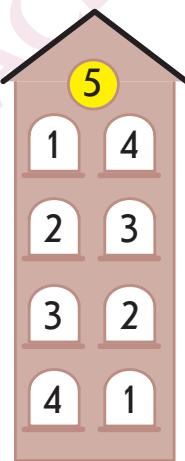
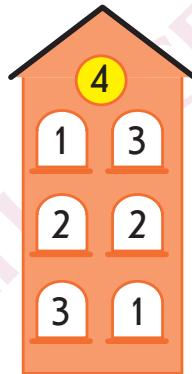
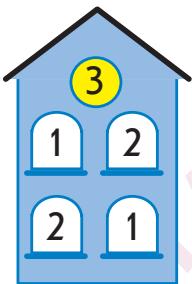
5кичә санаш

ПИШШИҚДАШ

5кичә санайсән,
қошусән вә алисән.

1 2, 3, 4, 5 санлириниң тәркивини ейт.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Еғизчә һесапла. Һәрқандақ 4 мисални яз.

$1 + 1$

$2 + 1$

$3 + 1$

$4 + 1$

$1 + 2$

$2 + 2$

$3 + 2$

$1 + 3$

$2 + 3$

$3 + 3$

$1 + 4$

$2 - 1$

$3 - 1$

$4 - 1$

$5 - 1$

$3 - 2$

$4 - 2$

$5 - 2$

$4 - 3$

$5 - 3$

$5 - 4$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

3 Сүрәт бойичә мисаллар түзүп яз.

$\square + \square$

$\square + \square$

$\square + \square$

5

$\square + \square$

$\square + \square + \square$

$\square + \square + \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 5 қериндашни 2 бош пеналға селиңлар. Һәрбир пеналда нәччә қериндаштын болуши мүмкін?

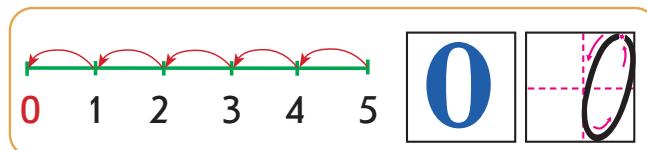

0 сани вә рәқими. Они қошуш билән елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

0 сани вә рәқими билән тонушиңынан.

1

Сүрәттин нөмини көрүп түриң? Чүшәндүр.

5 - 1

4 - 1

3 - 1

2 - 1

1 - 1

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сүрәттин немини көрүп түрисән? Несапла.

$4 + 0 = \square$

$4 - 0 = \square$

$4 - 4 = \square$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Еғизчә һесапла вә яз.

$3 + 2$

$4 + 1$

$5 - 3$

$3 + 1$

$0 + 1$

$4 - 0$

$2 + 0$

$5 - 1$

$5 - 2$

$3 - 3$

$5 - 0$

$4 - 2$

$4 - 4$

$0 + 2$

$4 - 3$

$4 + 0$

МАТЕМАТИКА КУНДИЛИК ҢАЯТТА

4

Несапни чиқар.

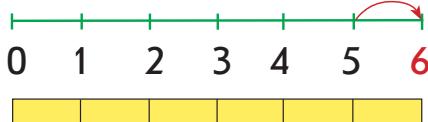
Бәш қериндашни үч қутиға бөлүп салди. Эгәр қутиларниң биригә 1 қериндаш салған болса, у чағда қалған икки қутиға нәччә қериндаштын селиши мүмкін?

6 сани вә рәқими

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

6 сани вә рәқими билән тонушисән.

6

1

«Нәччә» сөзини пайдилинип, сүрәт бойичә соаллар түз.

Сәнъеткарларниң санини селиштур.

Жүп билән иш

2

Мисаллар түз. Несапла.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

3

Нәрбір тәкчиidә 6 нәрсидин болуши үчүн йәнә нәччә нәрсидин қошуш керек?

домбра

dap

баян

асатаяқ

түяқтас

нәй

6	=	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>

4

Санларни селиштур.

$$5 \boxed{*} 6$$

$$4 \boxed{*} 6$$

$$6 \boxed{*} 5$$

$$2 \boxed{*} 4$$

$$3 \boxed{*} 5$$

$$5 \boxed{*} 2$$

6 саниниң тәркиви

6 САНИНИҢ
ТӘРКИВИ

ПИШШИҚДАШ

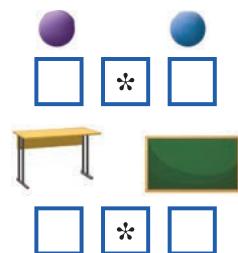
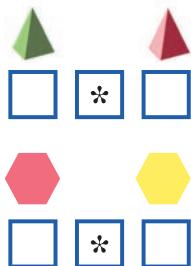
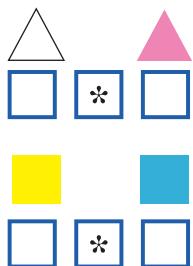
6 саниниң тәркивини
ениқлайдыған болисән.

1

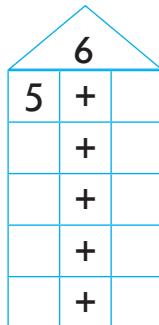
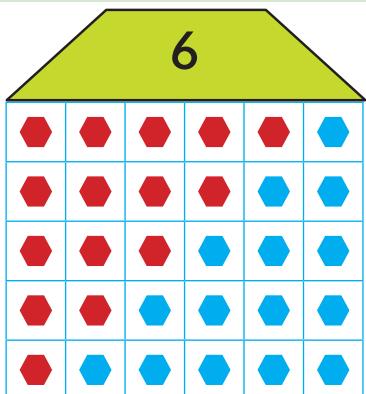
Сүрәткә қара. Нәрсиләрни сана.

Нәрсиләрниң санини селиштур.

2 6 санинин тәркивини ейт.

ӘСТӘ САҚЛА!

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Бош орунларға көрәклик сандарни ата вә яз.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline & & & & & \\ \hline \end{array}$$

$$3 + \square = 6$$

$$6 - \square = \square$$

$$4 + \square = 6$$

$$\square + 4 = 6$$

$$6 - \square = \square$$

$$6 - \square = \square$$

$$5 + \square = 6$$

$$\square + 5 = 6$$

$$6 - \square = \square$$

$$6 - \square = \square$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

4 Несапни чиқар.

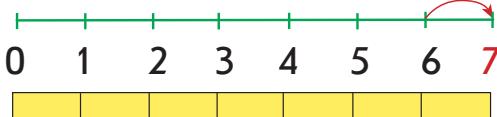
6 қериндашни үч қутиға бөлүп салди. Әгәр қутиларның биригे 2 қериндаш салған болса, у чағда қалған икки қутиға нәччә қериндаштын селиши мүмкін?

7 сани вә рәқими

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

7 сани вә рәқими билән тонушисән.

1

Сүрәттә қайси нәрсиләр 7 дин тәсвирләнгән?

Һәр түрлүк нәрсиләрни санап, уларни селиштур.

Китапхана һәптинин үткінчі күни ишлимәйдү.
У күни қандақ атилиду?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

2

7 санини қандақ чиқарғиниңи ейт.

$\square + \square = \square$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

3

Көрситилгән санлар чиқиши үчүн, һәрбир тәкчи-
гә нәччә китаптин қоюши керәк?

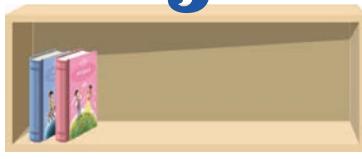
6

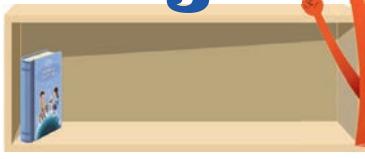
4

5

3

7 саниниң тәркиви

пишшиқдаш

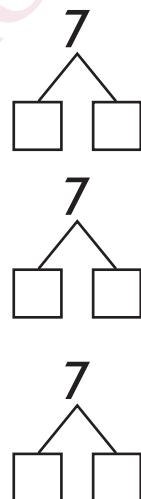
7 саниниң тәркивіні ениқлайсөн.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

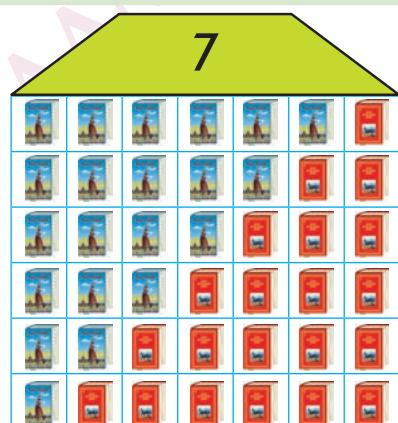
1

Сүрәткә қара. Һәрбір тәкчиidә 7 китаптын болуши үчүн нәччә китаптын қоюши керәк.

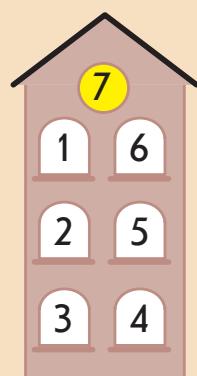
2

7 саниниң тәркивіні ейт.

6	+	7
	+	
	+	
	+	
	+	
	+	

ӘСТӘ САҚЛА!

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Бош орунларға көрәклик сандарни ата вә яз.

$$6 + \square = \square$$

$$\square + 6 = 7$$

$$7 - \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

$$5 + \square = 7$$

$$\square + 5 = 7$$

$$7 - \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

$$4 + \square = 7$$

$$\square + 4 = 7$$

$$7 - \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

Оқығучилар китапқа беғишланған бәтбәлгүләр ясиди. Уларниң һәрбиридә сүрәтләр сани көрситилгән санға мувапиқ болуши керәк. Йәнә нәччә сүрәт чаплиши керәк?

7 6 5

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Язмини чүшәндүр.

$$4 + 3$$

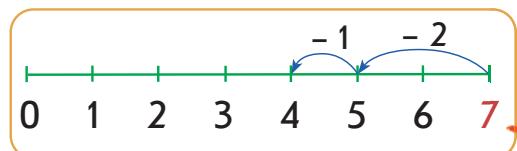
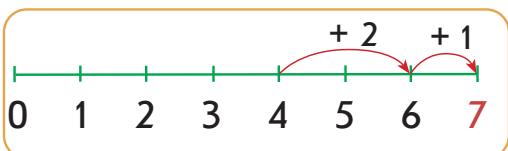
$$4 + 1 + 1 + 1$$

$$4 + 2 + 1$$

$$7 - 3$$

$$7 - 1 - 1 - 1$$

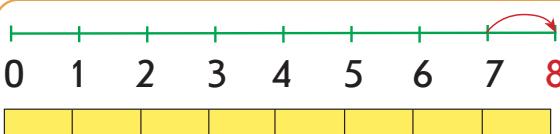
$$7 - 2 - 1$$

8 сани вә рәқими

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

8 сани вә рәқими билән тонушисән.

8

8

- 1 Сүрәт бойичә «нәччә», «рәт бойичә нәччинчи» сөзлири билән соаллар түз.

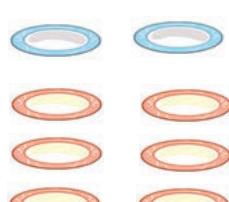
Үстәлдики һәр түрлүк нәрсиләрни сана.
Уларни селиштур.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Һәрбир сүрәткә мұвапиқ санларниң қошундиси-
ни яки айримисини талла. Несапла.

$3 + 5$

$8 - 6$

$8 - 3$

$8 - 2$

$8 - 5$

$4 + 4$

$2 + 6$

$5 + 3$

$6 + 2$

$8 - 4$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Селиштур.

>

<

=

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Тизма бойичә несапла.

$$3 \rightarrow \text{circle} \xrightarrow{+1} \text{circle} \xrightarrow{-1} \text{circle} \xrightarrow{+2} \text{circle} \xrightarrow{+1} ?$$

$$4 \rightarrow \text{circle} \xrightarrow{-1} \text{circle} \xrightarrow{-1} \text{circle} \xrightarrow{+2} \text{circle} \xrightarrow{+1} \text{circle} \xrightarrow{-2} ?$$

8 саниниң тәркиви

8 САНИНИҢ
ТӘРКИВИ

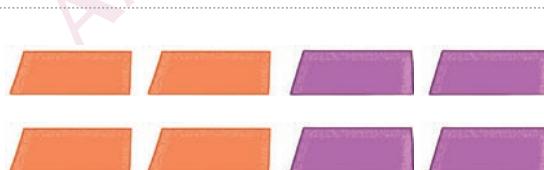
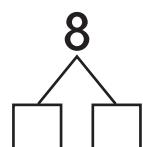
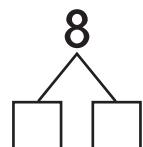
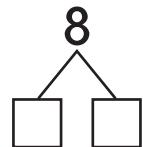
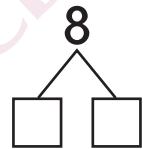
пишшиқдаш

8 саниниң тәркивини ениқлайсөн.

1

Сүрәткә қара. 8 саниниң тәркивигә мисаллар ойлаштур.

Барлығы нәччә қәғәз
салфетка бар?

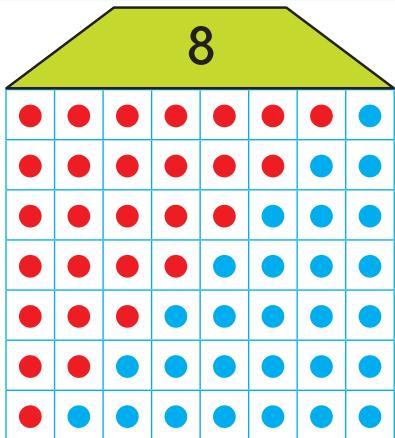
$$\square + \square = \square$$

Барлығы нәччә чинә бар?

$$\square + \square = \square$$

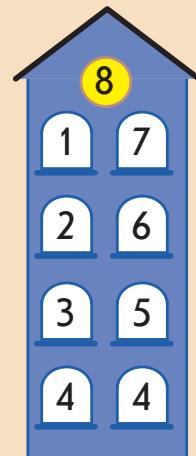
ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 8 саниниң тәркивини ейт.

8
7
6
5
4
3
2
1

ӘСТӘ САҚЛА!

ӘЗ АЛДИГА ИШ

3 Сүрәт бойичә санларниң қошундиси билән айримисини түз.

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = 8$$

$$8 - \boxed{} = \boxed{}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Баш орунларға көрәклик санларни ата. Өзәң 1дин 10ғиңе болған санлар қатарини түз.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

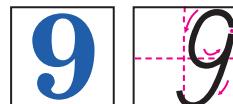
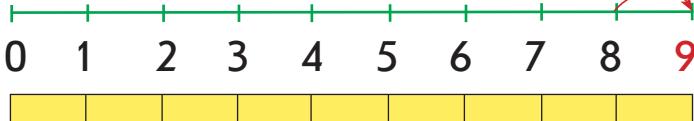

9 сани вә рәқими

9 САНИ ВӘ
РӘҚИМИ

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

9 сани вә рәқими билән тонушисән.

1

Сүрәттә қайси нәрсиләр тоққуз-тоққуздин тәсвирләнгән?

Садир икки данә рәңлилік қәғәзни оттуридин 2 қетим қатлиди.

Қатланған қәғәздин дүгләк қийип алди. Нәччә дүгләк чиқти?
9 дүгләк болуши үчүн нәччә дүгләк йәтмәйду?

ӨЗ АЛДИГА ИШ

2

Санларниң қошундиси билән айримисини түз.

$$8 + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} + 8 = 9$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$7 + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} + 7 = 9$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$6 + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} + 6 = 9$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$5 + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} + 5 = 9$$

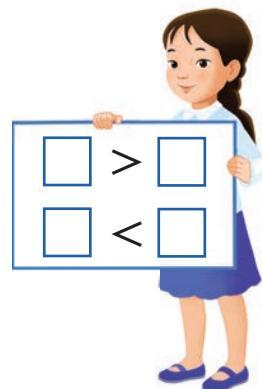
$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Нәрсиләрни сана. Уларниң санини селиштур вэ яз.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Бош орунларға керәклик санларни ата.
Өзэн 1дин 10ғичә болған санлар қатарини түз.

10

9

6

5

2

1

9 саниниң тәркиви

пишшиқдаш

9 саниниң тәркивіні ениқлайсөн.

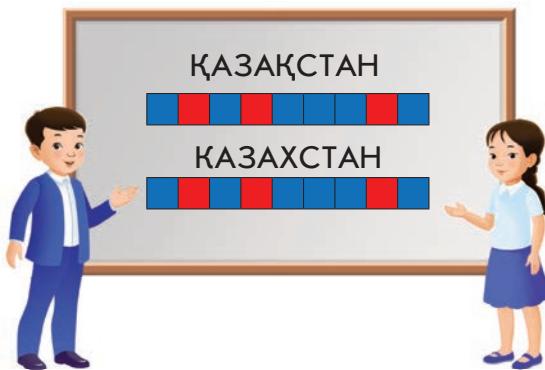
1

Сөзләрниң қандақ ейтилидиғинини тиңша.
Сөзләрдиң созуқ, үзүк тавушларни сана.
Язмиларни чүшәндүр

$6 + 3$

$9 - 3$

$3 + 6$

$9 - 6$

$4 + 2$

$\square - 2$

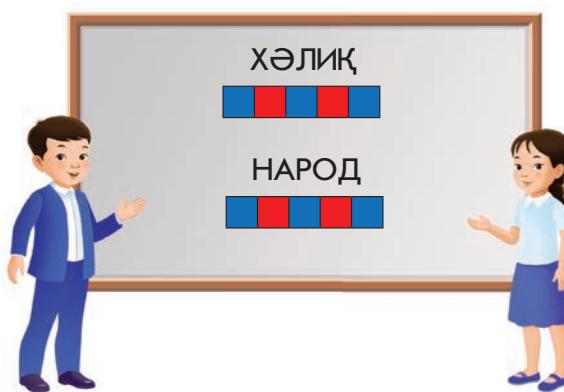

$2 + \square$

$\square - 4$

$3 + 2$

$\square - \square$

$\square + \square$

$\square - \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

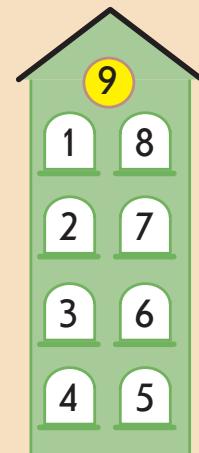
Санлар тәркиви бойичә достуңға
безишилап соаллар түз.

	7
1	+
2	+
3	+
4	+
5	+
6	+

	8
1	+
2	+
3	+
4	+
5	+
6	+
7	+

	9
1	+
2	+
3	+
4	+
5	+
6	+
7	+
8	+

ӘСТӘ САҚЛА!

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

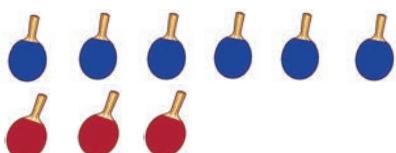
Һәрбир сүрәткә мұвапиқ санларниң қошундиси
билән айримисини талла. Уни һесапла, яз.

$6 - 3$

$9 - 2$

$9 - 3$

$6 + 3$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧЫ

4

3 санини қандақ қошушқа вә елишқа
болидү? Язмини чүшәндүр.

$6 + 3$

$6 + 1 + 1 + 1$

$6 + 2 + 1$

$9 - 3$

$9 - 1 - 1 - 1$

$9 - 2 - 1$

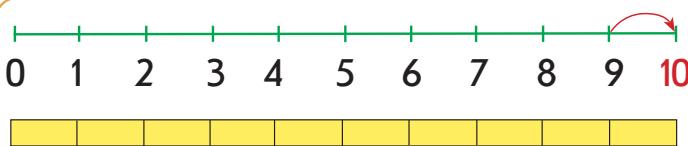

10 сани

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

10 сани билән тонушисән.

10

10

1

Нәрсиләрни сана.

Уларниң санини 10ғиңе толуқтүр.

?

?

?

?

?

?

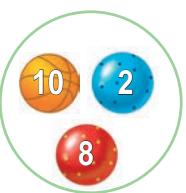
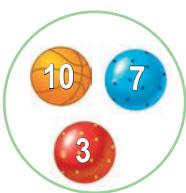
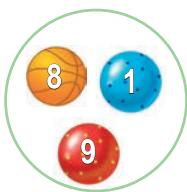
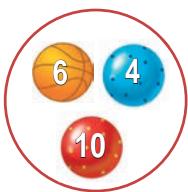
?

?

?

2

Үлгө бойичә қошуш билән елишқа мисаллар түз.

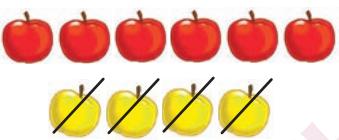

$6 + 4 = 10$
$4 + 6 = 10$
$10 - 6 = 4$
$10 - 4 = 6$

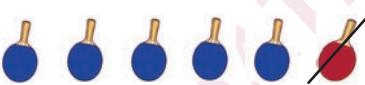
ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

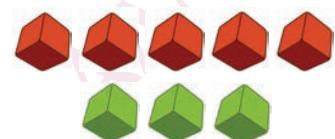
Сүрәтләргә мувавиқ язмини талла. Уни һесапла.

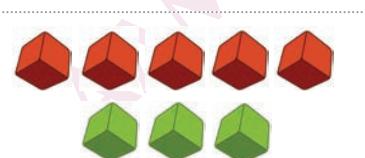
$5 + 3$

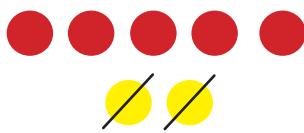
$8 - 1$

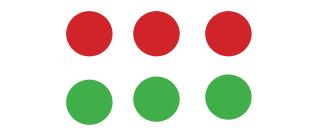
$10 - 4$

$3 + 3$

$6 - 1$

$7 - 2$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Мисаллар тизмисини һесапла.

$$10 \rightarrow \text{circle} \rightarrow \text{circle} \rightarrow \text{circle} \rightarrow ?$$

$$-1 + 1 + 0 - 3$$

10 саниниң тәркиви

пишшиқдаш

10 саниниң тәркивини
ениқлайсән.

- 1 Нәрсиләрни сана. Һәрбир нәрсә 10дин болуши үчүн нәччә нәрсидин қошуш керәк?

Бош орунларға керәклиқ санларни ата.

1		3				7			
10				7			4		1

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2 10 сани қандақ елинди?

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

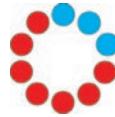
$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Санлар тәркивини әскә чүшәр.

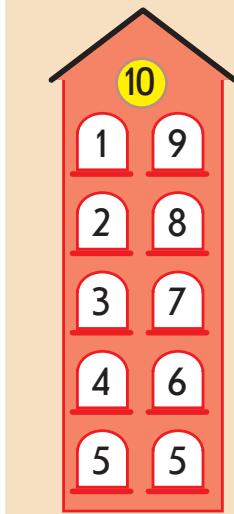
Достуңға санларниң тәркиви
бойичә соаллар қой.

5	
1	+
2	+
3	+
4	+

6	
1	+
2	+
3	+
4	+
5	+

8	
1	+
2	+
3	+
4	+
5	+
6	+
7	+

ӘСТӘ САҚЛА!

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЙТА

4 Он қеріндашни үч қутиға бөлүп сал. Эгәр бир қутида 3 қеріндаш болса, у чағда қалған иккисидә нәччә қеріндаштын болуши мүмкин? Өз нусханы көрсәт.

10 көләмидики санларни
қошуш билән елиш

ПИШШИҚДАШ

Қошуш билән елишни
орунлайсән.

- 1 Балиларға сүрәт бойичә санларниң қошундиси
билән айримисини түзүшкә ярдәмләш.

$\square + \square = \square$
 $\square + \square = \square$
 $\square - \square = \square$
 $\square - \square = \square$

$\square + \square = \square$
 $\square + \square = \square$
 $\square - \square = \square$
 $\square - \square = \square$

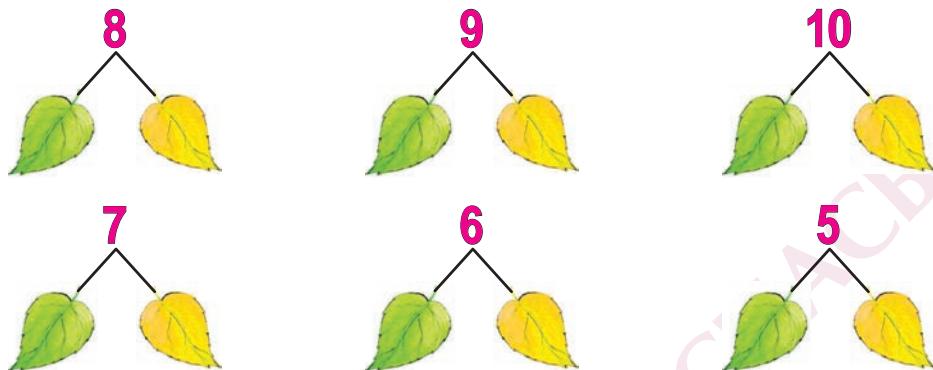
СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 2 Несапла.

$$\begin{array}{ccccccccc}
 1 & + & 3 & + & 5 & - & 6 & + & 3 & + & 4 \\
 \hline
 10 & - & 8 & + & 6 & - & 4 & - & 4 & + & 9
 \end{array} = ? \quad ?$$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3 Санлар тәркивини әскә чүшәр.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Иккинчи қошулғучини елиш үчүн кубни ташла.
Мисаллар түз вә һесапла!

Биринчи қошулғучи

1

2

3

4

Иккинчи қошулғучи

Қошундининң мәнаси

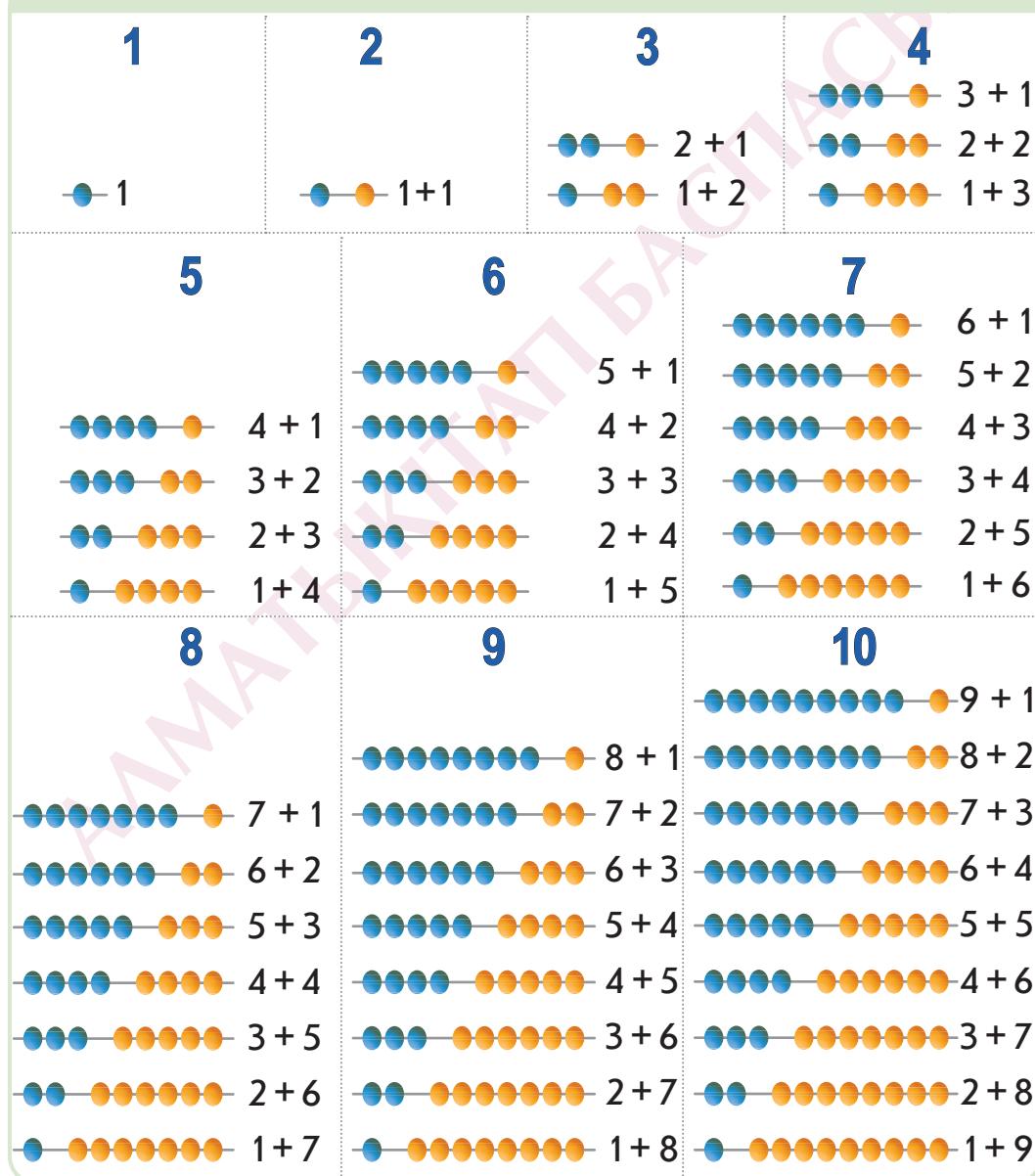

ПИШШИҚДАШ

10ғиңең болған салларниң тәркивиниң тәкраплайсән, қошуп-алисән.

1

Санлар тәркивини әскә чүшәр.

2

Мисаллар йөзип, уларни һесапла.

$$\begin{array}{r}
 7 - 4 = \\
 - \text{leaf} - \text{leaf} + \\
 3 + 1 = \\
 = \text{leaf} = \text{leaf} = \\
 + =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 9 + 1 = \\
 - \text{flower} + \text{flower} - \\
 5 - 3 = \\
 = \text{flower} = \text{flower} = \\
 + =
 \end{array}$$

3

Көрситилгөн санлар чиқиши үчүн һәрбир «қәвәттики» бош орунларға санлар тап.

8		
4	1	3
	1	5

10		
5	2	3
	1	4

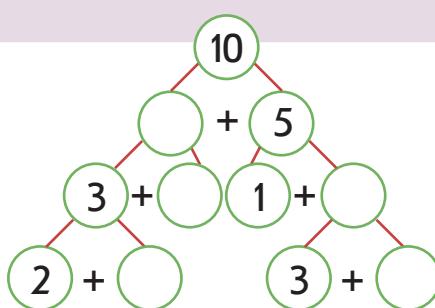

СӘН ТӘТҚИҚАТЧЫ

4

һесапла.

Арифметикилиқ пирамидиниң қандақ түзүлгинини ениқлап көр. Бир варақ қәғәз елип, керәклик санларни яз.

Фигурилар. Чекит. Сизиқлар

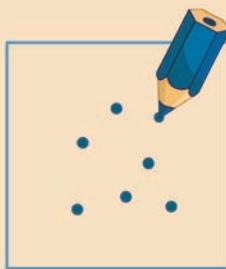
ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Геометриялык фигурилар
білән тонушисән.

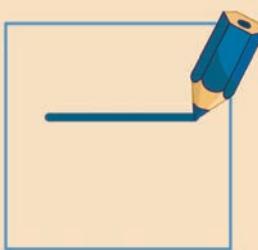
Чекит, түз, әгир сизик,
сұнук сизик,
түюқланған
вә түюқланмиған
сизиқлар

ӘСТӘ САҚЛА!

Чекитләр

Түз сизик

Әгир сизиқлар

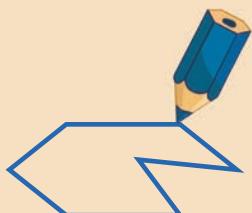

Түюқланған

Түюқланмиған

Сұнук сизиқлар

Түюқланған

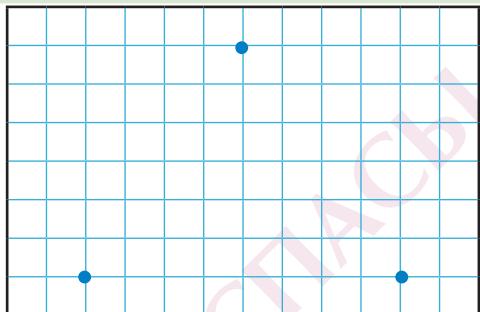
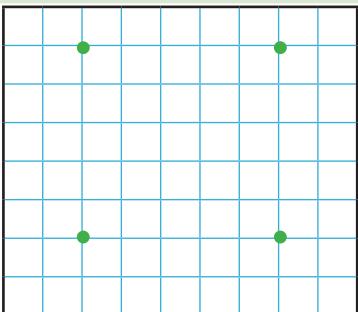
Түюқланмиған

- 1 Кәрәз билән қериндаш ал. Һәр түрлүк сизиқлар жүргүз. Уларни ейт.

2

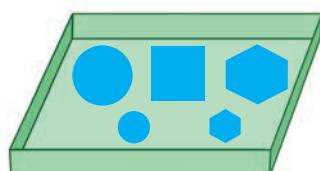
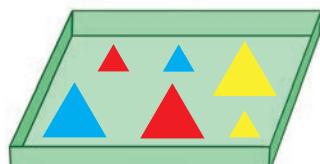
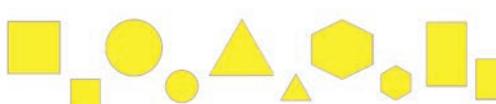
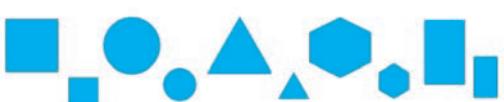
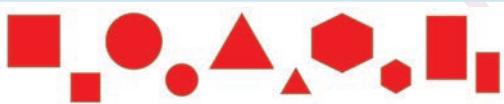
Чақмақ варақнин өткізу үшін көрситилгендегі чекитләр қой. Уларни сизип қош. Қандақ фигурилар чиқти?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Фигурилар қорапларға қандақ бәлгүлири бойичә орунлаштурулған?

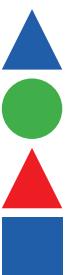

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

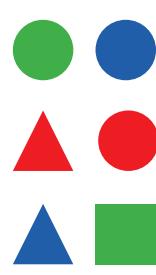
4

Керәклик фигурини тап.

Blue circle	Green triangle	Red square
Red triangle	Blue square	Green circle
Green square	Red circle	?

Blue square	Green circle	Red triangle
Green square	?	Blue triangle
Red square	Blue circle	Green triangle

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Геометриялык фигурилар билән тонушисән.

ӘСТӘ САҚЛА!

Шола – түзниң бир чекитидин башлап, мөшү чекитниң бир тәрипидә ятидиган вә мөшү чекитни өз ичигә алидиган бөлиги.

Кесиндә – түзниң икки чекитиниң арилиғида ятидиган вә мөшү икки чекитни өз ичигә алидиган бөлиги.

1 Тапшурмини орунла.

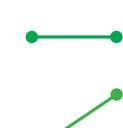
Қәғәз билән қериндаш ал.
Қәғәз бетигә чекит қой.
Шола жүргүз.

Икки чекит қой.
Түз сизиқ арқылық қош.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

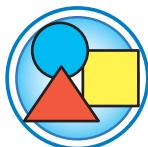
2 Қайси фигурилар тәң. Рәңлири қандақ фигурилар тәң?

сән тәтқиқатчи

3

Һәрбир қатардикі фигурилар қандақ бәлгүлири бойичә топланған? Дәптәргә геометриялық фигурилардин өз тизилмаңни сал.

Шәкил

Рәң

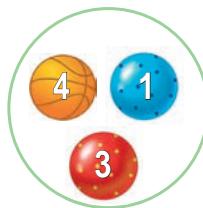
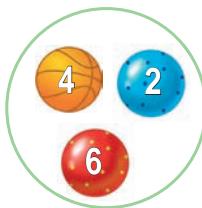
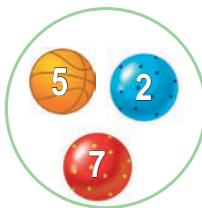

Өлчәм

4

Қошуш билән елишниң һәрбиригә иккى мисалдин түз. Дәптәргә яз.

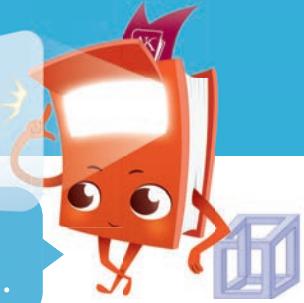

Нәрсиләр билән фигуриларниң хусусийити

шәкил
өлчәм
рән

пишшиқдаш

Фигурилар билән нәрсиләрниң хусусийитини ажыратысөн, селиштурисөн.

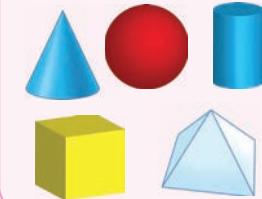
- Япилақ фигуриларға охшаш нәрсиләрни ата.
Һәжимлик фигуриларға охшаш нәрсиләрни ата.

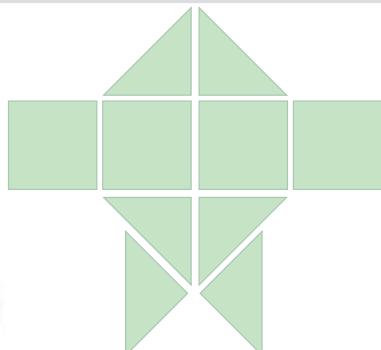
Япилақ фигурилар

Һәжимлик фигурилар

- Геометриялык фигурилар қийип ал.
Улардин аппликация қураштур.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

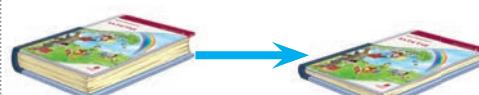
3 Достуң билән ойна.

Һәр қандақ геометриялық шәкилдикі бир нәрсени талла. Униң орунлашқан орнини мошу сөзләр билән чүшәндүр: алдида – кәйнидә, он, тәрәптә – сол тәрәптә, жуқурида – төвәндә, арисида, йенида, үстидә, астида, ичидә, тешида, оттурисида. Достунңдин у нәрсини тепип, намини ейтишини сора.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Диққәтчан бол. Немә өзгәрди?

Узун, қисқа, кәң, тар

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Миқдарлар арисидики
мунасивәтни ениқлайсән.

УЗУН
ҚИСҚА
КӘҢ
ТАР

1

Мәнаси бойичә қариму-қарши сөзләрни ата.

еғир-йеник

егиз-пака

қелин-непиз

узун-қисқа

жирақ-йеқин

чоң-кичик

қыммәт-әрзән

ошуқ-кам

Синипта кимниң бойи сениңдин егиз вә сениңдин пака екәнлигини ейт. Уни сән қандақ ениқлидиң?

2

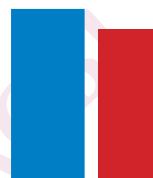
Нәрсиләрни узунлуғи вә кәңлиги бойичә қандақ селиштурушқа болиду? Геометриялык фигурилар тәйярла. Уларни қатар қоюш вә бәтләштүргүш арқилиқ селиштур.

бәтләштүр

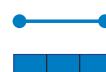
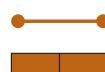
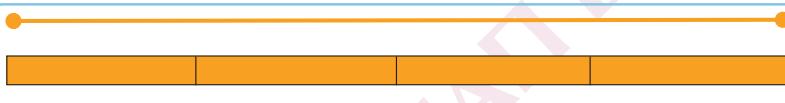
қатар қой

жүп билән иш

3

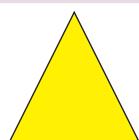
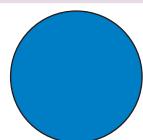
Һәрбир кесиндиң нәччә бөләк барлыгын сана. Бу кесиндиләр бөләкләр узунлуғи бойичә бирдәкму?

сән тәтқиқатчи

4

Берилгән фигуриларни пайдилинип, дәптәргә нәқишлиләр сал. Һәрбир түридин нәччә фигура пайдиланғыниниңни сана. Уларниң санини селиштур.

Узунлуқни өлчәш. Сантиметр

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Узунлуқниң өлчәм бирлиги – **сантиметр** билән тонушисән.

1 Алийәм нәрсиләрни қандақ селиштуриду?

Өзәңниң пеналидики нәрсиләрни узунлуғи бойичә селиштур.

2 Синип ичидин мошундақ нәрсиләрни тап. Өлчәм ретидә таллап елинған нәрсини пайдилинип, уларниң узунлуғини өлчә.

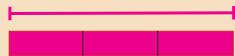
ӘСТӘ САҚЛА!

Узунлук – бу миқдар. Уни өлчәшкә болиду.

ӘСТӘ САҚЛА!

- бу 1 сантиметр (см) болидиған өлчәм.

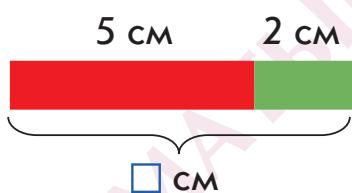
Сантиметр (см) – узунлуктың өлчәм бирлигі.

Өлчәшкә беғишлиланған сизғұчлар билән лентилар

3

Сүрәткә қара. Мисаллар түз.

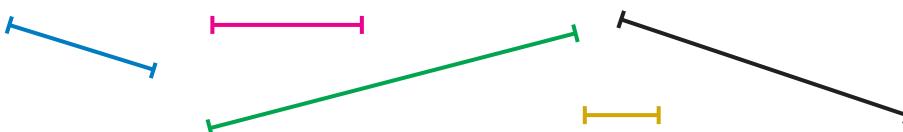

$5 \text{ см} + 2 \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$
$2 \text{ см} + \boxed{} \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$
$\boxed{} \text{ см} - 2 \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$
$\boxed{} \text{ см} - 5 \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

Кесиндиләрниң узунлугини сизғуч билән өлчә.
Қара рәңлик кесиндигे қарығанда қайси кесин-
дә узунирақ?

Дециметр

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Узунлуқ өлчәм бирлиги –
дециметр билән тонушисән.

- 1 Сүрәтләргә қара. Садир өйидин әкәлгән фото сүрәтниң узунлуғи билән кәнлиги нәччигә тәң?

ӘСТӘ САҚЛА!

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

ӘСТӘ САҚЛА!

Дециметр (дм) – узунлуқниң өлчәм бирлиги.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЙТТА

2

Синиптин вә өйдин узунлуғи 1 дм, 9 см, 10 см, 8 см болидиған нәрсиләрни тап. Уларни селиштур.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Иккисинин үзүнлүгини қошқанда 1 дециметрни тәшкіл қилидиған икки йоллуқни таллап ал. Үлгә бойичә қошуш билән елишқа мисаллар түз.

$$2 \text{ см} + 8 \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$8 \text{ см} + 2 \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} - 8 \text{ см} = 2 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} - 2 \text{ см} = 8 \text{ см}$$

4

Ңесапла.

$$4 \text{ см} + 3 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} + 5 \text{ дм}$$

$$10 \text{ см} - 5 \text{ см}$$

$$9 \text{ дм} - 3 \text{ дм}$$

МАССА
КИЛОГРАММ
(КГ)

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Массиниң өлчәм бирлиги –
килограмм билән тонушисән.

1

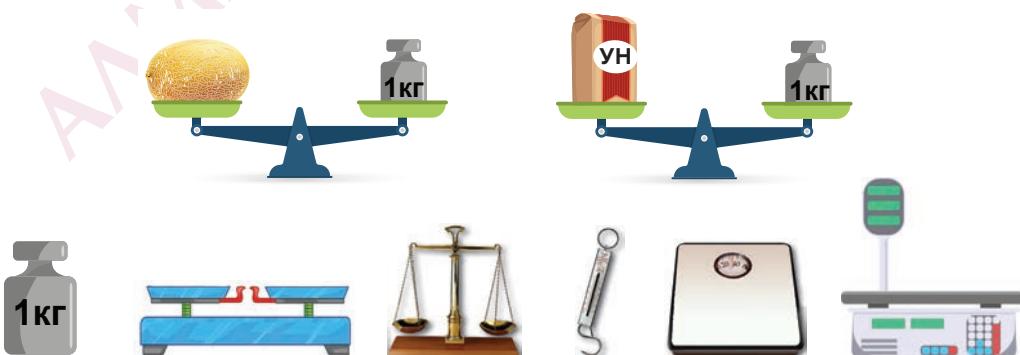
Алийәм вә Садир алма жиғди.
Балиларниң қайси көп, қайси аз жиғди?

ӘСТӘ САҚЛА!

Масса – бу миқдар.**Килограмм (кг)** – массиниң өлчәм бирлиги.

Массини тараза билән өлчәйду.

Сән мешіндегі құралларни қәйәрдин көрдин? Һазири
қи вақитта электронлуқ таразиларни пайдилиниду.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЙТТА

2

Массилирини селиштур.

3 кг

5 кг

10 кг

7 кг

10 кг

10 кг

10 кг

8 кг

7 кг

5 кг

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Нәрсиләрниң сүритини массилириниң өсүш ретиге қарап геометриялык фигуриларниң ярдими билән сал.

3 кг

4 кг

6 кг

10 кг

2 кг

8 кг

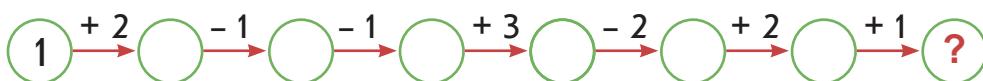
5 кг

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Чапсан һесапла.

Литр

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Сиғдурушлуқниң өлчәм бирлигі –
литр билән тонушисән.

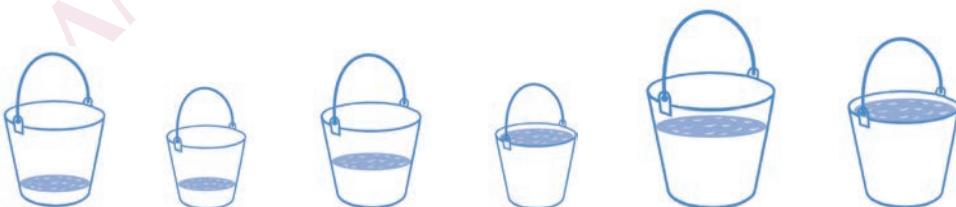

1 Суюқ нәрсиләрниң мөлчәрини қандақ селишту-
рушқа болиду?

ТОП БИЛӘН ИШ

2 Қайси чөләктә су көп екәнлигини ениқлашқа
боламdu? Қандақ тәкшүрүшкә болиду?

ӘСТӘ САҚЛА!

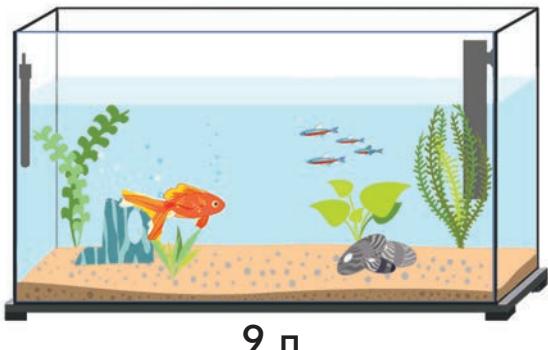

Сиғдурушлуқ – бу миқдар.

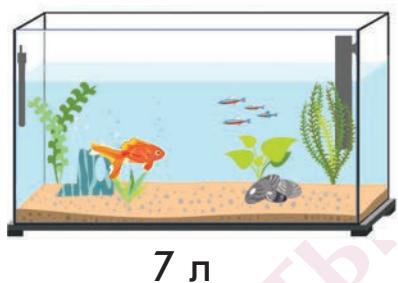
Литр (л) – сиғдурушлуқниң өлчәм бирлиги.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

3 Сиғдурушлуқни селиштур.

$$\boxed{} \text{ л} * \boxed{} \text{ л}$$

$$\boxed{} \text{ л} * \boxed{} \text{ л}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Биринчи тик құрға қошундиларни иккинчи тик құрға айримиларни яз. Уларнан мәналирини тап.

$$2 \text{ л} + 6 \text{ л}$$

$$6 \text{ л} + 4 \text{ л}$$

$$9 \text{ л} - 5 \text{ л}$$

$$6 \text{ л} - 6 \text{ л}$$

$$8 \text{ л} - 3 \text{ л}$$

$$10 \text{ л} - 5 \text{ л}$$

$$5 \text{ л} + 2 \text{ л}$$

$$3 \text{ л} + 6 \text{ л}$$

Миқдарларни өлчәш

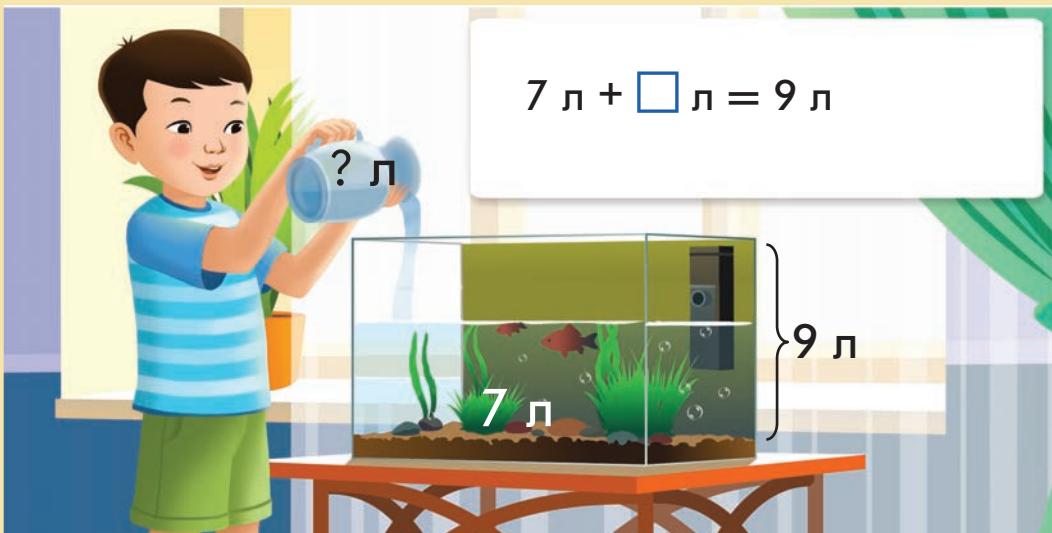

ПИШШИҚДАШ

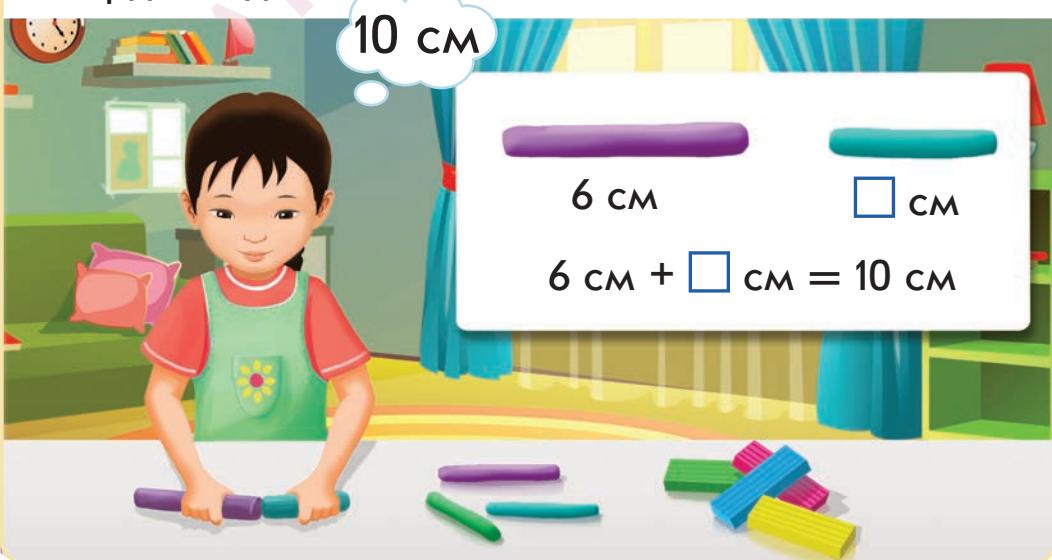
Миқдарларни қошуп, елишни орунлайсән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

- 1 Көрситилгән мәлчәргичә йәнә қанчилик су қуюш керәк?

Алийәм узунлуғи 10 см пластилинни қандақ бөләк-ләрдин алди?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

2 Нәрсиләрни массилиринин қемиш ретигे қарап ата.

7 кг

6 кг

8 кг

1 кг

5 кг

2 кг

4 кг

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Бир севәтни таллап ал. Севәттиki сан чиқиши үчүн унинға үч жип оримини сал.

1

3

5

8

7

2

4

6

9

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Чапсан һесапла.

1

+ 1

→

+ 1

→

+ 2

→

- 1

→

- 1

→

+ 2

→

- 2

?

II ЧАРӘК

МЕНИҢ АИЛӘМ
ВӘ ДОСТЛИРИМ.
БИЗНИ ҚОРШИҒАН АлӘМ

Бу бөлүмдө:

- қошушниң орун алмаштуруш хусусийитини үгинисән;
- 10ғиңе болған санларни қошуш вә елиш жәдвалини ядлайсән;
- тизилмиларниң қанунийитини ениқлап, башқатурмиларни йешидиған болисән;
- 2, 4, 6, 8, 10 санлириниң йеримини тепишни үгинисән;
- кесиндиләрниң вә геометриялык фигуриларниң тәрәплирини өлчәшни, уларни селиштурушни үгинисән;
- узунлуқни, вақитни, массини өлчәйдіған болисән.

Қошушниң орун алмаштурууш хусусийити

ЙЕЦИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Қошушниң орун алмаштурууш хусусийити билән тонушиң сән.

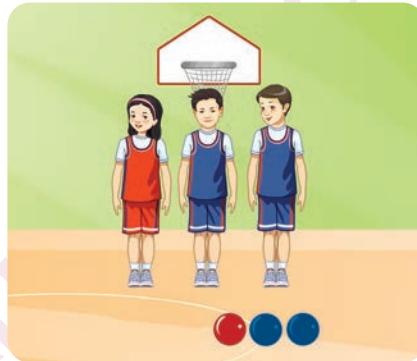

1

Сүрәтләрни селиштур. Сән немини байқидиң?

$$2 + 1 = 3$$

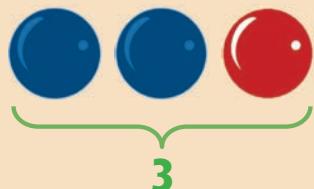
$$1 + 2 = 3$$

Бу қошушниң орун алмаштурууш хусусийити дәп атилиду.

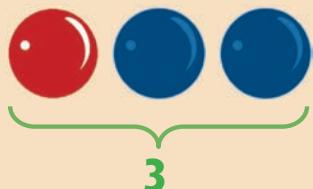
ӘСТӘ САҚЛА!

Қошушниң орун алмаштурууш хусусийити

$$2 + 1 = 3$$

$$1 + 2 = 3$$

ҚОШУЛҒУЧИ + ҚОШУЛҒУЧИ = ҚОШУНДИНИҢ МӘНАСИ

ӘСТӘ САҚЛА!

Қошулғучиларниң орнини алмаштурғандын қошундиниң мәнаси **ӨЗГЕРМӘЙДУ**.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

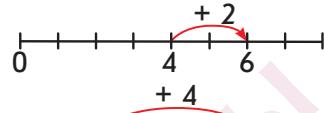
Сүрәттә вә санлық кесиндиңде қошушниң қандақ орунланғиниға қарап, уни ейтеп бәр. Қошушниң орун алмаштуруш хусусийити орунландыму?

$$4 + 2$$

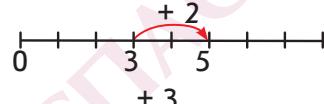
$$2 + 4$$

$$3 + 2$$

$$2 + 3$$

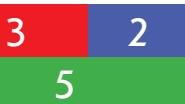

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Мисаллар қандақ түзүлгінини чүшәндүр.

Үлгө бойичә өзәң мисаллар түз.

$$3 + 2 = 5$$

$$2 + 3 = 5$$

$$5 - 2 = 3$$

$$5 - 3 = 2$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

4

Сүрәткә қайси қошунда мувапиқ келидү?

$$2 + 4$$

$$4 + 2$$

$$3 + 4$$

$$4 + 3$$

$$3 + 5$$

$$5 + 3$$

$$3 + 3$$

$$4 + 4$$

2 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

2 санини қошуш билән
елишни орунлап үгинисән.

Несапла вә әстә сақла!

1

2 санини қандақ қошушни вә елишни ядинға чұшәр. Жәдвәлнің қандақ түзүлгінігө көңүл бөл.

$1 + 2$

$2 + 1$

$3 - 2$

$2 + 2$

$2 + 2$

$4 - 2$

$3 + 2$

$2 + 3$

$5 - 2$

$4 + 2$

$2 + 4$

$6 - 2$

$5 + 2$

$2 + 5$

$7 - 2$

$6 + 2$

$2 + 6$

$8 - 2$

$7 + 2$

$2 + 7$

$9 - 2$

$8 + 2$

$2 + 8$

$10 - 2$

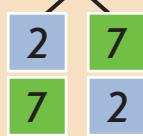

әстә сақла!

10

9

8

7

6

5

4

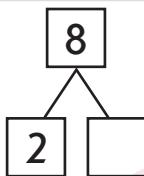
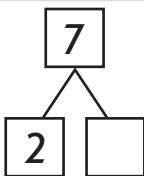
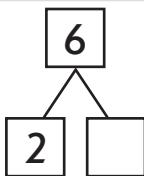
3

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Санларниң тәркивини ейт. Елишқа мисаллар түз вә яз.

$6 - \square = \square$

$7 - \square = \square$

$8 - \square = \square$

$6 - \square = \square$

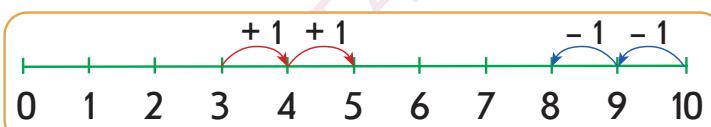
$7 - \square = \square$

$8 - \square = \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Һесапла. Санлық кесиндини қоллан. Достундик тәкшүрүшини сора.

$3 + 2$

$10 - 2$

$8 - 2$

$9 - 2$

$4 + 2$

$8 - 1 - 1$

$9 - 1 - 1$

$4 + 1 + 1$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЙТТА

4

Йоллуқтарни өлчә. Балиларға ярдәмләш.

2гә ашурғин

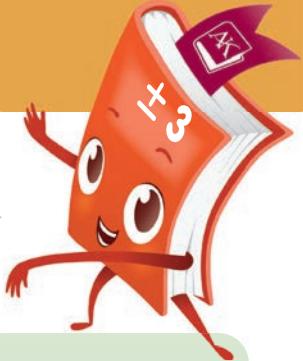
2гә азайт

3 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

3 санини қошуш билән
елишни орунлап үгинисән.

Несапла вә әстә сақла!

1

3 санини қандақ қошушни вә елишни өскә чүшәр.
Жәдвәлниң қандақ түзүлгінігә көңүл бөл.

$1 + 3$

$3 + 1$

$4 - 3$

$2 + 3$

$3 + 2$

$5 - 3$

$3 + 3$

$3 + 3$

$6 - 3$

$4 + 3$

$3 + 4$

$7 - 3$

$5 + 3$

$3 + 5$

$8 - 3$

$6 + 3$

$3 + 6$

$9 - 3$

$7 + 3$

$3 + 7$

$10 - 3$

әстә сақла!

10

9

8

7

6

5

4

3

7

3

4

3

1

7

3

5

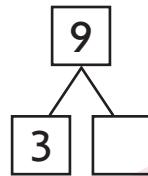
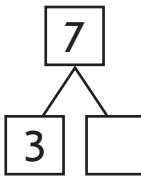
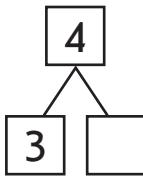
3

2

3

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Санларниң тәркивини ейт.
Елишқа мисаллар түз вә яз.

$4 - \square = \square$

$7 - \square = \square$

$9 - \square = \square$

$4 - \square = \square$

$7 - \square = \square$

$9 - \square = \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

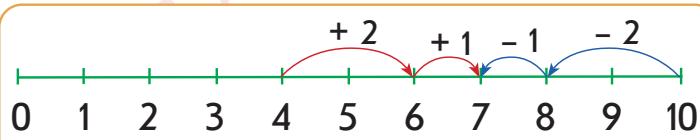
3 һесапла. Санлық кесиндини қоллан.
Достуңдин тәкшүргүшини сора.

$4 + 3$

$4 + 2 + 1$

$10 - 3$

$10 - 2 - 1$

4 һесапла. Сүрәтни пайдилан.

$6 + 3$

$9 - 3$

$6 + 2 + 1$

$9 - 2 - 1$

$6 + 1 + 2$

$9 - 1 - 2$

2, 3 санлирини қошуш
вә елиш

ПИШШИҚДАШ

2, 3 санлирини қошуш билән
елишни орунлайдыған болисән.

1

Бош орунларға берилгән санларни қой. Ңесапла.

5

6

8

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

- 2

+ 2

 + 2 + 1 + 1 - 2 - 1 - 1

4

5

7

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

- 3

+ 3

 + 3 + 2 + 1 + 1 + 2 - 3 - 2 - 1 - 1 - 2

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Мисаллар түз вә яз.

Бириңчи тәкчигә йәнә

, иккىнчи тәкчигә қой. Һәрбир тәкчиidә нәччә чинә болди?

Һәрбир тәкчиidин 2 китаптин ал.

Һәрбир тәкчиidә нәччә китап қалды? Һәрбир тәкчиidин 3 китаптин ал. Һәрбир тәкчиidә нәччә китап қалиду?

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Бош орунларға көрәклик санларни яз.

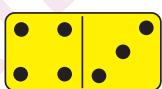

$5 + 3 = 8$

$\square + 5 = 8$

$8 - 3 = \square$

$8 - 5 = \square$

$4 + 3 = 7$

$\square + 4 = 7$

$7 - 3 = \square$

$7 - 4 = \square$

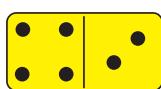

$5 + \square = \square$

$\square + 5 = \square$

$\square - 5 = \square$

$\square - 2 = \square$

$4 + \square = \square$

$\square + 4 = \square$

$\square - 4 = \square$

$\square - 2 = \square$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Чапсан һесапла.

$9 - 2 \rightarrow \square + 3 \rightarrow \square - 2 \rightarrow \square + 1 \rightarrow \square - 3 \rightarrow \square + 2 \rightarrow ?$

4 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

4 санини қошуш билән елишни орунлап үгинисән.

Несапла вә әстә сақла!

- 1 4 санини қандақ қошушқа вә елишқа болидиған лиғини әскә чүшәр. Мисалларниң қандақ түзүлгигөңгө қара.

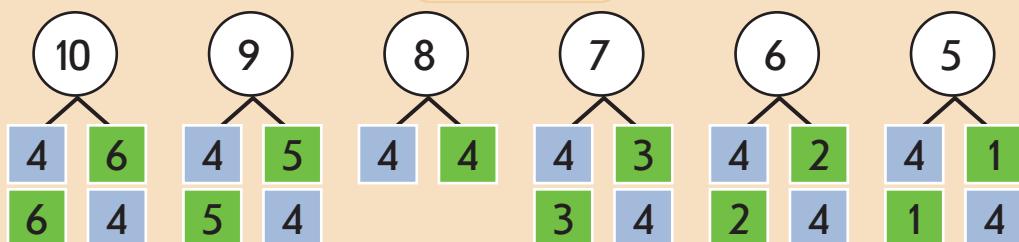
$$\begin{array}{ll} 1 + 4 & 4 + 1 \\ 2 + 4 & 4 + 2 \\ 3 + 4 & 4 + 3 \\ 4 + 4 & 4 + 4 \\ 5 + 4 & 4 + 5 \\ 6 + 4 & 4 + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 5 - 4 & \\ 6 - 4 & \\ 7 - 4 & \\ 8 - 4 & \\ 9 - 4 & \\ 10 - 4 & \end{array}$$

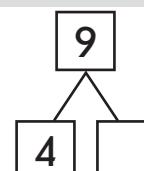
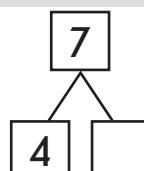
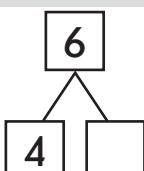

Әстә сақла!

Өз алдига иш

- 2 Санларниң тәркивини ата.
Елишқа мисаллар түз вә яз.

$$6 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$7 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$6 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$7 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 - \boxed{} = \boxed{}$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3

Сүрәткә мувавиқ язмини талла. Несапла.

$8 - 4$

$6 + 4$

$9 - 4$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Бош орунларға керәклиқ санни яз. Чүшәндүр.

$6 + \square = 10$

$\square - 4 = 5$

$8 - \square = 4$

$\square - 4 = 3$

$10 - \square = 6$

$5 + \square = 9$

$7 - \square = 4$

$6 - \square = 3$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

5

Язмини чүшәндүр. Несапла вә яз.

$5 + 2 + 2 =$	$9 - 3 - 1 =$
$3 + 3 + 1 =$	$8 - 2 - 2 =$
$6 + 1 + 2 =$	$10 - 2 - 2 =$

5 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

5 санини қошуш билән
елишни орунлап үгинисән.

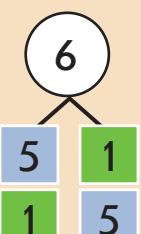
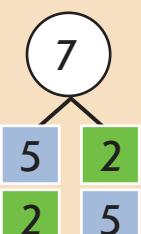
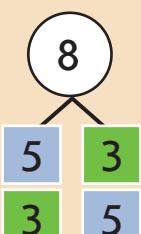
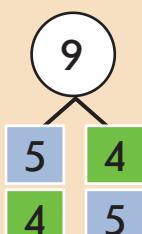
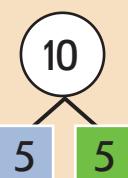
Несапла вә әстә сақла!

- 1 5 санини қошушни вә елишни әскә чүшәр.
Мисалларниң қандақ түзүлгенингө қара.

$1 + 5$	$5 + 1$		$6 - 5$
$2 + 5$	$5 + 2$		$7 - 5$
$3 + 5$	$5 + 3$		$8 - 5$
$4 + 5$	$5 + 4$		$9 - 5$
$5 + 5$	$5 + 5$		$10 - 5$

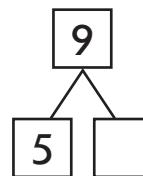
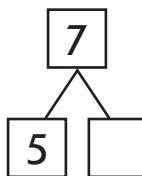
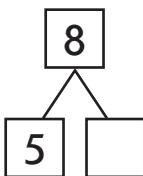
әстә сақла!

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Санлар тәркивини ейт.
Елишқа өзәң мисаллар түз.

$8 - \square = \square$	$7 - \square = \square$	$9 - \square = \square$
$8 - \square = \square$	$7 - \square = \square$	$9 - \square = \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Несапла.

Нәрбір санни 5кә ашурғын.

+ 5	3	4	2	1	5

Нәрбір санни 5кә азайт.

- 5	5	6	7	8	9	10

СӘН ТӘТҚИҚАТЧЫ

4

Бош орунларға керәклиқ санларни яз. Чүшәндүр.

$\square + 5 = 8$

$\square + 3 = 6$

$\square + 5 = 7$

$\square + 5 = 10$

$\square + 3 = 9$

$\square + 3 = 10$

Қошуш билән елиш

пишшиқдаш

Қошуш билән елишни орунлайсән.

- 1 Жәдвәлгә қара. Бириңчи вә иккинчи қошулғучиларни талла. Қошундинин мәнасини тап.

қошулғучы

қошулғучи

+	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6
2	3	4	5	6	7
3	4	5	6	7	8
4	5	6	7	8	9
5	6	7	8	9	10

жұп билән иш

- 2 Достуңға мисаллар ойлаштыр.
Унин жағавини тәкшүр.

1 2 3 4 5

+5

6 7 8 9 10

6 7 8 9 10

-5

1 2 3 4 5

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапла.

$10 - 10 = \square$
$6 + 2 = \square$
$4 - 2 = \square$
$7 + 2 = \square$

$$\begin{array}{ll} 8 - 0 = \square & 4 + 2 = \square \\ 7 + 0 = \square & 7 - 2 = \square \\ 6 - 4 = \square & 5 + 3 = \square \\ 6 + 3 = \square & 9 - 9 = \square \end{array}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Баш орунларға көрәклик санларни яз. Құшәндүр.

$\square + 4 = 5$

$\square + 3 = 4$

$\square + 4 = 10$

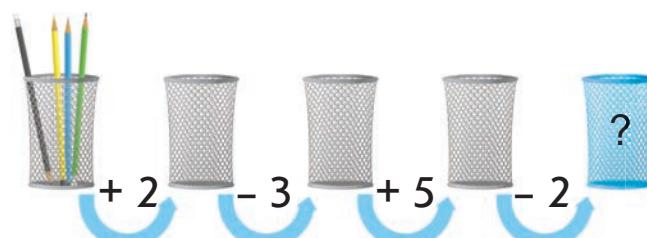
$\square + 5 = 7$

$\square + 4 = 9$

$\square + 5 = 6$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

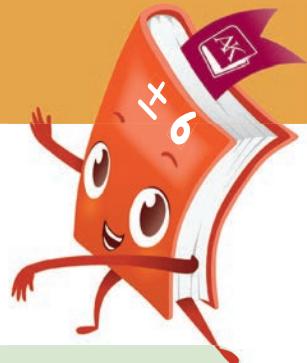
5 Садирға қериндашлирини санаңқа ярдәмләш.

6 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

6 санини қошуш билән
елишни орунлап үгинисән.

НЕСАПЛА ВӘ ӘСТӘ САҚЛА!

1

6 санини қошуш билән елиш мисаллириниң қандақ түзүлгінінгә қара.

$1 + 6$

$2 + 6$

$3 + 6$

$4 + 6$

$6 + 1$

$6 + 2$

$6 + 3$

$6 + 4$

$7 - 6$

$8 - 6$

$9 - 6$

$10 - 6$

Сүрәт бойиңчә қошуш билән елишқа мисаллар түз.

ӘСТӘ САҚЛА!

10

6	4
4	6

9

6	3
3	6

8

6	2
2	6

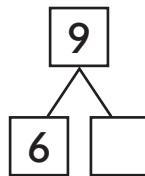
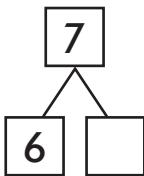
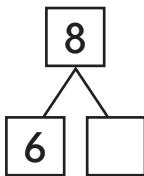
7

6	1
1	6

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Санлар тәркивини ата. Елишқа мисаллар түз.

$$8 - \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

$$9 - \square = \square$$

$$8 - \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

$$9 - \square = \square$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Несапла.

Санларни 6гә ашурғин.

+ 6	2	1	0	4	3

Санларни 6гә азайтқин.

- 6	6	9	8	10	7

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Бош орунларға көрәклик санларни қандай таллашқа болидиғанлигини чүшәндүр.

$$\square + 6 = 7$$

$$10 - \square = 4$$

$$2 + \square = 8$$

$$\square - 6 = 3$$

$$\square + 6 = 9$$

$$8 - \square = 2$$

$$4 + \square = 10$$

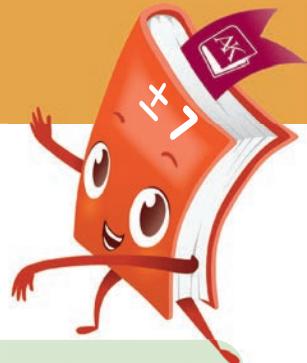
$$7 - 6 = \square$$

7 санини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

7 санини қошуш билән
елишни орунлап үгинисән.

НЕСАПЛА ВӘ ӘСТӘ САҚЛА!

1

Сүрәт бойичә «нәччә» сөзини пайдилинип, соаллар қураштур.

7 санини қошуш билән елиш мисаллиринин қандак түзүлгінің қара.

$1 + 7$

$7 + 1$

$8 - 7$

$2 + 7$

$7 + 2$

$9 - 7$

$3 + 7$

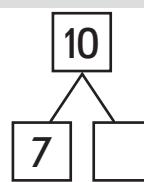
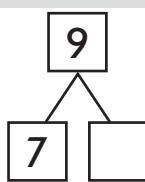
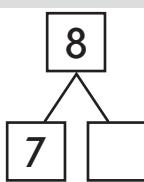
$7 + 3$

$10 - 7$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

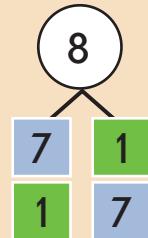
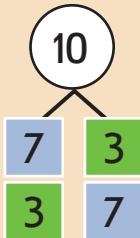
2

Санларниң тәркивини ата. Елишқа мисаллар түз.

$8 - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$	$9 - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$	$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$
$8 - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$	$9 - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$	$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

ӘСТӘ САҚЛА!

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

3 Һесапла.

Санларни 7гә ашурғин.

+ 7	2	1	0	3

Санларни 7гә азайтқин.

- 7	9	10	7	8

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Һәрбир қачини толтурууш үчүн қанчә литр су қуюш керәк?

8, 9 санлирини қошуш вә елиш

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

8, 9 санлирини қошушни,
елишни орунлап үгинисән.

ӘСТӘ САҚЛА!

1

Сүрәт бойынчә қошушқа вә елишқа мисаллар тұз.

Мисалларниң 8, 9 санлири билән қандақ түзүлгінінгә қара.

$1 + 8$

$8 + 1$

$9 - 8$

$2 + 8$

$8 + 2$

$10 - 8$

$1 + 9$

$9 + 1$

$10 - 9$

ӘСТӘ САҚЛА!

9

10

10

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 Қошуш билән елишқа өз ара бағлинишлиқ мисаллар түзүп яз.

$2 + 8 = \square \square$

$1 + 9 = \square \square$

$1 + 8 = \square$

$8 + \square = \square \square$

$9 + \square = \square \square$

$8 + \square = \square$

$\square \square - 2 = \square$

$\square \square - 1 = \square$

$\square - 1 = \square$

$\square \square - 8 = \square$

$\square \square - 9 = \square$

$\square - 8 = \square$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3 Баш орунларға керәклиқ санларни қой.
Яз вә һесапла.

Қошулғучи	1	8	2
Қошулғучи		2	
Қошундининң мәнаси	9		10
Елинғучи	9	10	10
Алғучи			9
Айримининң мәнаси	1	2	

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

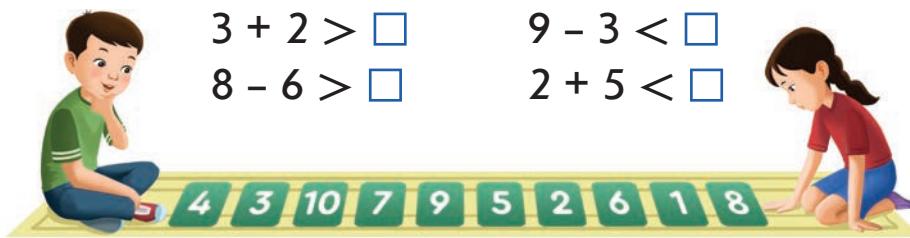
4 Карточкилардин санларни талла.

$3 + 2 > \square$

$9 - 3 < \square$

$8 - 6 > \square$

$2 + 5 < \square$

10 санидин елиш

пишиқдаш

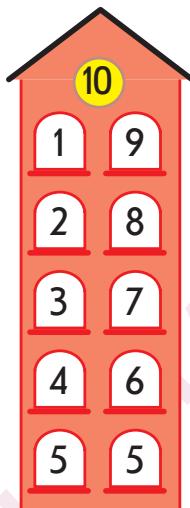
10 санидин елишни
орунлап үгинисән.

әстә сақла!

- 1 10 саниниң тәркивини есіңгә чүшәр. Қандақ, һесаплаш керәк екәнлигини чүшәндүр.

$$\begin{array}{l} 10 - 1 \\ 10 - 2 \\ 10 - 3 \\ 10 - 4 \\ 10 - 5 \\ 10 - 6 \\ 10 - 7 \\ 10 - 8 \\ 10 - 9 \end{array}$$

топ билән иш

- 2 Өйләрдики санларни талла.
Мисаллар йезип, һесапла.

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

1дин 10ғичә болған санлар тәркивини әскә чүшәр. Мисаллар йезип, һесапла. Жәдвәл бойичә тәкшүр.

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3	4	5	6	7	8	9	10		
4	5	6	7	8	9	10			
5	6	7	8	9	10				
6	7	8	9	10					
7	8	9	10						
8	9	10							
9	10								

$9 - 5 =$	$6 - 1 =$
$5 - 2 =$	$4 - 3 =$
$5 - 4 =$	$6 - 2 =$
$8 - 3 =$	$3 - 1 =$
$7 - 6 =$	$7 - 2 =$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

«Математикилиқ бойимақ» мениң дәсләпки лайиһем.

а) Садир сүрәтниң һәрбир бөлигини қандақ рән билән бойиши керәк?

$10 - 5$

$9 - 3$

$3 + 4$

$5 + 3$

$8 - 6$

$10 - 6$

ә) Һәр қандақ сүрәтни сал. Униң бәләклиригә 1дин 10ғичә болған санларни яз. 10 көләмидики санларни қошуш билән елишқа мисаллар ойлаштур. Рәңгини бәлгүләп көрсәт. Достуңдин мисалларни һесаплишини сора.

10ғиңе болған санларни қошуш вә елиш

пишшиқдаш

10ғиңе болған санларниң тәркивини
тәқрарлайсән, қошуп-алисән.

- 1 Жәдвәлниң қандак түзүлгінини чүшәндүр. Мисаллар йезилған бир рәңлик карточкайларни талла. Жағавини ейт.

Қошуш жәдвалини өстө сақлаш усуллари

1 + 1	1 + 2	1 + 3	1 + 4	1 + 5	1 + 6	1 + 7	1 + 8	1 + 9
2 + 1	2 + 2	2 + 3	2 + 4	2 + 5	2 + 6	2 + 7	2 + 8	
3 + 1	3 + 2	3 + 3	3 + 4	3 + 5	3 + 6	3 + 7		
4 + 1	4 + 2	4 + 3	4 + 4	4 + 5	4 + 6			
5 + 1	5 + 2	5 + 3	5 + 4	5 + 5				
6 + 1	6 + 2	6 + 3	6 + 4					
7 + 1	7 + 2	7 + 3						
8 + 1	8 + 2							
9 + 1								

жұп билән иш

- 2 Көрситилгән санлар чиқиши үчүн һәрбир «қәвәттики» бош орунларға санлар тап.

10			9		
6		3	5		3
		2			4

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

1дин 10ғиңе болған санлар тәркивини әскә чүшәр. Мисаллар йөзип, уларни һесапла. Жәдвәл бойичә тәкшүр.

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3	4	5	6	7	8	9	10		
4	5	6	7	8	9	10			
5	6	7	8	9	10				
6	7	8	9	10					
7	8	9	10						
8	9	10							
9	10								

$3 - 2 =$	$9 - 2 =$
$8 - 5 =$	$8 - 7 =$
$7 - 1 =$	$2 - 2 =$
$9 - 3 =$	$7 - 3 =$
$6 - 5 =$	$5 - 4 =$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЙТТА

4

Боваңға ярдәмләш. Алди билән тахтайниң үзүнлүгини өлчәвал.

Тахтайниң үзүнлүгини 3 см, 8 см, 6 см, 9 см-ға азайт.

Тахтайниң үзүнлүгини 2 см, 5 см, 6 см, 7 см-ға ашурғин.

5

Бош орунларға керәклиқ санлар билән бәлгүләрни қандақ таллашқа болидиғанлиғини чүшәндүр.

$$7 * \square = 4$$

$$8 * \square = 10$$

$$9 * \square = 6$$

$$2 * \square = 6$$

$$10 * \square = 8$$

$$10 * \square = 3$$

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Онлуқлар билән санашни
үгинидіған болисән.

1

Һәрбиридә нәччә оюнчук бар?

Онлуқ – санашниң
чоң бирлиги.

$$10 = \begin{array}{c} \bullet \\ \bullet \\ \bullet \\ \bullet \\ \bullet \end{array} = 1 \text{ онлуқ}$$

Санларнин нами		Сан	Онлуқлар	Бирлик- ләр
Он	▲	10	1	0
Жигирмә	▲▲	20	2	0
Оттұз	▲▲▲▲	30	3	0
Қириқ	▲▲▲▲▲	40	4	0
Әллик	▲▲▲▲▲▲	50	5	0
Атмиш	▲▲▲▲▲▲▲	60	6	0
Йәтмиш	▲▲▲▲▲▲▲▲	70	7	0
Сәксән	▲▲▲▲▲▲▲▲▲	80	8	0
Тохсән	▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲	90	9	0
Йүз	▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲	100	10	0

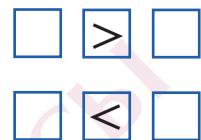
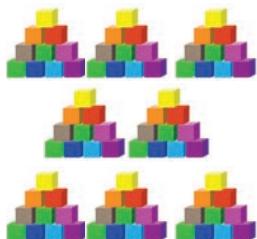
Онлуқлар билән сана!

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Оюнчукларниң һәрбир түридә қанчә онлук бар? Һәрбир түридин қанчә оюнчук бар? Санини ейт. Селиштур.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

3

Мусабиқигә қатнашқұчиларниң номерини тоғра вә әкси рәт билән ата.

Язминин үлгисигә қара. Санларни дәптәргә өсүш рети билән яз. Қатарда қандақ санлар йетишмәйдү?

10	<input type="text"/>	30	<input type="text"/>	40	<input type="text"/>	60	<input type="text"/>	80	<input type="text"/>	90
----	----------------------	----	----------------------	----	----------------------	----	----------------------	----	----------------------	----

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Бош орунларға керәклиқ санлар билән бәлгүләрни қой. Чүшәндүр.

$\square \square < 50$

$80 > \square \square$

$70 \square * 100$

$60 > \square \square$

$50 > \square \square$

$90 \square * 60$

Онлуқларни
қошуш вә елиш

ЙЕЦИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Онлуқлар билән һесаплашни
орунлап үгинисән.

1

Чөшүрини сана. Балилар чөшүринин, нәччә
онлуғини түгүп болди?

$30 + 20 = 50$

$3 \text{ онл.} + 2 \text{ онл.} = 5 \text{ онл.}$

$50 - 20 = \boxed{}$

$5 \text{ онл.} - 2 \text{ онл.} = \boxed{} \text{ онл.}$

$50 - 30 = \boxed{}$

$5 \text{ онл.} - 3 \text{ онл.} = \boxed{} \text{ онл.}$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Чүшәндүрүп, һесапла.

$7 + 2$

$70 + 20$

$5 - 2$

$50 - 20$

$3 + 2$

$30 + 20$

$6 - 4$

$60 - 40$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Баш орунларға санлар яз.

$$\square + 80 = 90$$

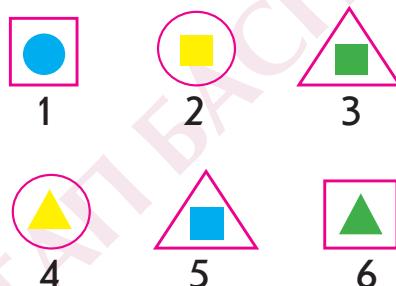
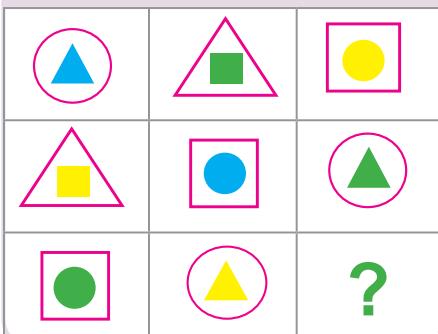
$$70 - \square = 50$$

$$\square + 30 = 70$$

$$\square - 40 = 50$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Қайси фигурини таллаш керәк?

5 Санлар тәркивини ейт. Қошушқа икки мисал, елишқа икки мисал түз.

Онлуқларни қошуш вә елиш

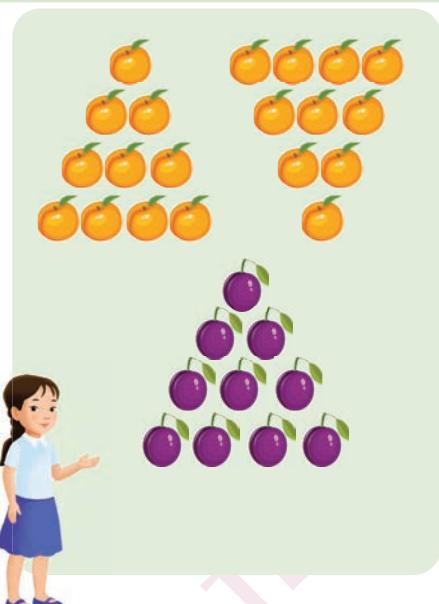
ПИШШИҚДАШ

Онлуқларни қошуш билән
елишни оруnlайсән.

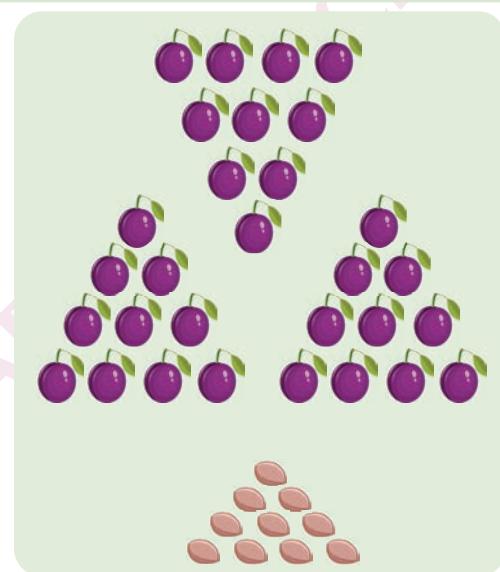

1

Апаңға мевиләрни санашқа ярдәмләш.
Сүрәтләргә ипадә талла. Несапла.

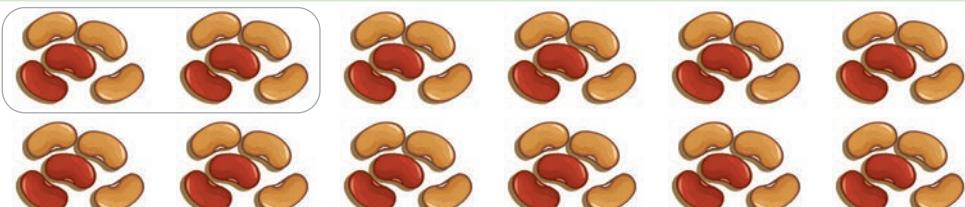
$$\begin{aligned}2 \text{ онл.} + 1 \text{ онл.} \\20 + 10\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}4 \text{ онл.} - 1 \text{ онл.} \\40 - 10\end{aligned}$$

2

Апаңға почакларни санашқа ярдәмләш. Он-он-дин сана. Онлуқларни кемиши рети билән яз.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Қандақ санлар йошурулғанлигини қандақ тапи-
диғанлиғын ейт.

$10 + \text{cup} = 20$

$\text{cup} + 20 = 70$

$90 - \text{cup} = 10$

$\text{cup} - 50 = 30$

$20 + \text{cup} = 30$

$50 - \text{cup} = 40$

4

Несапла.

$20 \text{ см} + 40 \text{ см}$

$30 \text{ см} + 50 \text{ см}$

$60 \text{ см} + 40 \text{ см}$

$50 \text{ см} + 40 \text{ см}$

$80 \text{ см} - 30 \text{ см}$

$100 \text{ см} - 20 \text{ см}$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Тизилминин давамини тап. Геометриялык фигу-
рилардин өз тизилмаңни қуаштур.

Санларни қошуш вә елиш

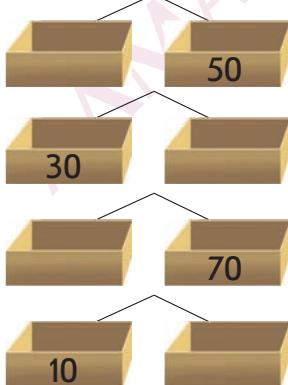
пишиқдаш

Санларни қошуш вә
елишни орунлайсән.

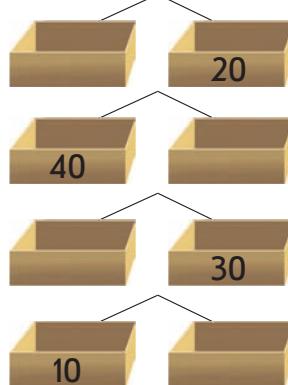
1

Айрим қисимларни рәтләшкә ярдәмләш.
Уларни икки қутиға бөлүп сал.

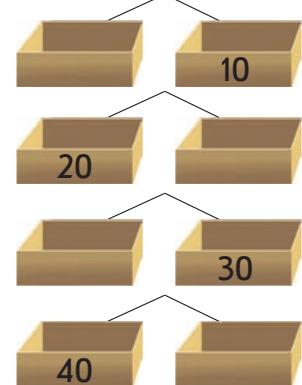
90 данә

50 данә

80 данә

Мисалларни яз.

$\square + 50 = 90$

$\square + 20 = 50$

$\square + 10 = 80$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Қандақ санлар йошурулған?
Дұрус жауапни талла.

$$\text{} + 70 = 80$$

$$50 + \text{} = 90$$

$$100 - \text{} = 30$$

$$\text{} - 80 = 10$$

$$\text{} + 70 = 100$$

$$60 + \text{} = 80$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Ким чапсан һесаплайды?

$$\text{5} + \text{3} + \text{2} - \text{6} - \text{2} + \text{6} = ?$$

$$\text{20} + \text{30} + \text{50} - \text{60} + \text{40} = ?$$

$$\text{6} - \text{0} + \text{2} - \text{5} - \text{3} = ?$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

4 $10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$ екәнлигини есингө чүшәр. Йолпуклар-
ниң узунлуги дециметр билән нәччиғә тәң болиду?

$$\text{40 см} + \text{30 см} = \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$\text{50 см} + \text{40 см} = \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$\text{70 см} + \text{10 см} = \text{ см} = \square \text{ дм}$$

Санларни қошуш вә елиш

пишиқдаш

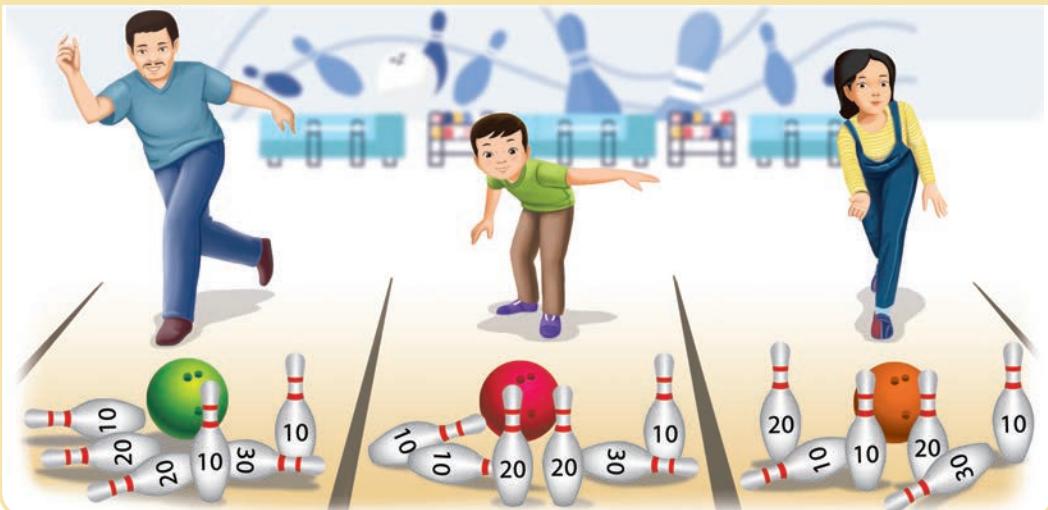
Санларниң қошундилири билән айримилирини оқуысән вә язисән.
Уларниң мәнасини таписән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Аилә әзалири боулинг ойниди. Оюнға қатнашқучиларниң һәрбири нәччә балл топлигинини ениқла. Мисал түридә яз

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Қошуш билән елишқа мисаллар яз.
Уларниң мәнасини тап.

Қошулғучи	50	40	80
Қошулғучи	10	50	20

Қошундинин қошушы			
-------------------	--	--	--

Елинғучи	80	40	70
Алғучи	60	10	20

Айриминин қошушы			
------------------	--	--	--

ӨЗ АЛДИГА ИШ

- 3 Мәнаси 30ға тәң болидиган мисалларни терип яз.

$90 - 60$

$80 - 30$

$10 + 20$

$50 + 20$

$60 + 10$

$80 - 50$

$50 + 0$

$50 - 10$

$80 - 60$

ТОП БИЛӘН ИШ

- 4 Санларниң қошундисини талла. Үлгә бойичә айримилар түз.

$0 + 7$
$1 + 6$
$2 + 5$
$3 + 4$
$4 + 3$
$5 + 2$
$6 + 1$
$7 + 0$

$70 + 0$
$60 + 10$
$50 + 20$
$40 + 30$
$30 + 40$
$20 + 50$
$10 + 60$
$0 + 70$

$3 + 4 = 7$

$7 - 4 = 3$
 $7 - 3 = 4$

Санларни қошуш вә елиш

пишшиқдаш

Санларниң қошундилери билән
айримилирини оқуысөн вә язисөн.
Уларниң мәнасини таписөн.

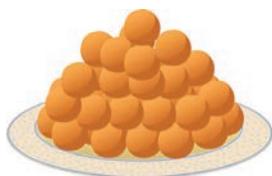
1

Сүрәт бойичә «нәччә» сөзини пайдилинип соаллар қураштур.

Санларни тәң үч қошулғучинин қошундиси түридә яз.

60

30

6

9

$\square + \square + \square$

$\square + \square + \square$

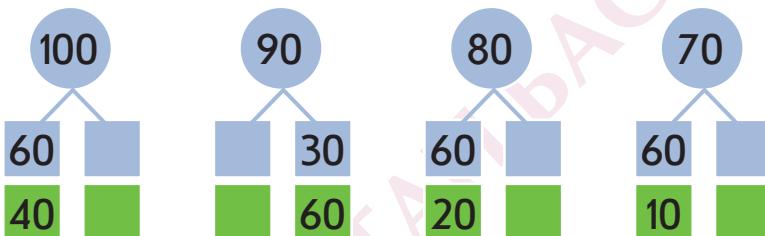
ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2 Мисалларни йөзип, уларни һесапла.

- 10	50	60	70	80	90	100

ЖҰП БИЛӘН ИШ

3 Бош орунға керәккілік сандарни яз.

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Бир тик құрнинң мисаллирини һесапла. Синипдешің билән дәптириңни алмаштур. Тәкшүр.

$$\begin{array}{l} 50 - 20 \\ 30 + 60 \\ 90 - 70 \\ 20 + 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 50 + 30 \\ 40 - 30 \\ 80 - 60 \\ 100 - 40 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 70 + 30 \\ 80 - 70 \\ 40 + 50 \\ 60 - 50 \end{array}$$

Санлар билән фигурилар тизилмиси

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Тизилма қурушни вә
ениңлашни үгинисән.

1

Кочидики өйләрниң номерини чүшәндүр.

Айриминиң мәнасини тап. Қандай қанунийәтни байқидин?

9 - 1	90 - 10	9 - 6	90 - 60
9 - 2	90 - 20	9 - 7	90 - 70
9 - 3	90 - 30	9 - 8	90 - 80
9 - 4	90 - 40	9 - 9	90 - 90
9 - 5	90 - 50		

ӘСТӘ САҚЛА!

Тизилма – нәрсиләрниң яки санларниң бәлгүлүк бир тәртип билән орунлишиши.

Қанунийәт – бәлгүлүк бир қаидә бойичә түзүлгөн тизилма.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

2

Шәһәр кочилиридин қандақ қанунийәтни байқашқа болиду?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Қәйәрдә туридиғанлиғини ейт.

Мән ... шәһиридә туримән. Бу сөздә ... һәрип бар. Бизниң шәһәр йоған. Униңда кочилар билән өйләр көп. Мән ... кочи-сида туримән. Мениң өйүмниң номери – ....

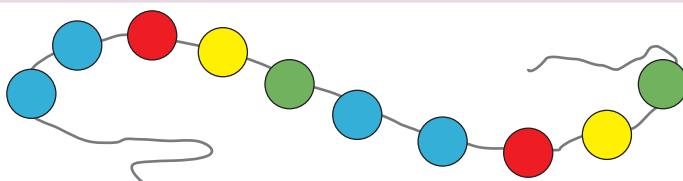
Мениң йезам ... дәп атилиду. Бу сөздә... һәрип бар. Бизниң йеза кичик. Униңда бир-ла коча бар. Мениң өйүмниң номери – ....

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Орунлишиш қанунийитини чүшәндүр.
Өз қанунийитиңи қураштур. Сұритини сал.

2, 4, 6, 8, 10 санлиринин
йерими

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

2, 4, 6, 8, 10 санлиринин
йеримини тепишини үгинисән.

1

Балиларға Қазақстан шәһәрлири тәсвирләнгән
карточкайларни тәң бөлүп көрситишкә ярдәмләш.

Атырау

Чимкент

Түркстан

Павлодар

Ақтау

Нур-Султан

Ақтөбә

Қарағанда

Алматы

Шымкент

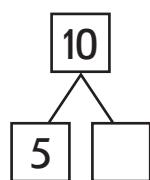
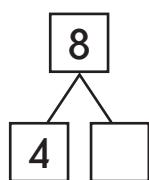
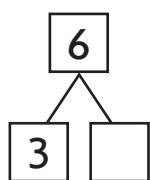
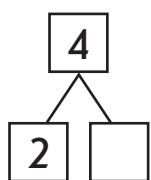
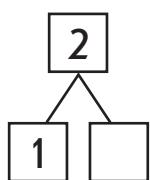

ӘСТӘ САҚЛА!

2, 4, 6, 8, 10 – жұп санлар.

1, 3, 5, 7, 9, – тағ санлар.

Санларниң тәркивини ейт. Немини байқидин?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

2

Балилар Қазақстан шәһәрлиринин сүритини салди. Иккиси һәрбір рәңдикі бояқ қуюлған қутиларни қандақ тәң бөлгүп алидиганлигини яз.

ТОП БИЛӘН ИШ

3

Несапла.

$100 - 20$

$90 - 30$

$60 + 10$

$40 + 50$

$100 - 30$

$70 + 20$

$80 + 10$

$80 - 60$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

5 пәриқни тап.

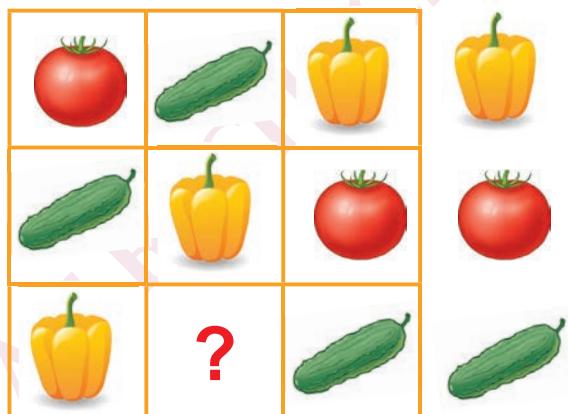
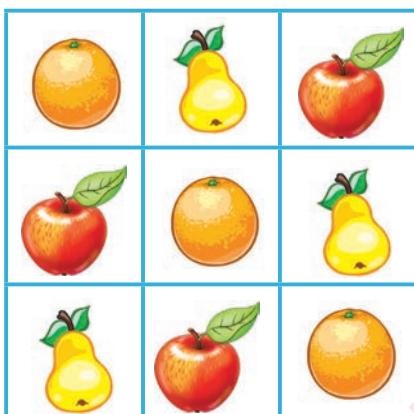
Башқатурмилар билән ребуслар

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

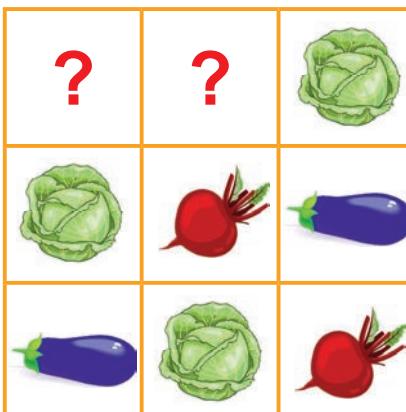
Башқатурмилар билән
ребусларни йешишни үгинисән.

1 Бағда немиләр өсиду? Қөттатлиқтичу? Сүрәтләр селинған квадратларға қара. Немини байқидин?

Сүрәтләр қандақ орунлашқан?
Бош квадратқа немини қоюш керәк?

Бағ билән көктатлиқта немиләр өсиду?

ТОП БИЛӘН ИШ

- 2 Барлық йөнилиш бойичә санларниң қошундисини тап. Чүшүп қалған санларни ата.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

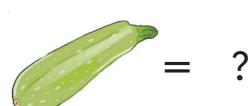
- 3 Математикилиқ ребуслар. Қандақ санлар йошуруулғанлигини тап.

$$+ = 4$$

$$+ = 5$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЙТТА

- 4 Көктатларни севәтләргә қандақ бөлүп селиш керәк?

10 кг

9 кг

? кг

? кг

? кг

? кг

? кг

Башқатурмилар билән ребуслар

ПИШШИҚДАШ

Башқатурмилар билән
ребусларни йөшишни үгинисән.

1 Һәрбир мисалдикى чоң «сехирлиқ» санни ата.

$$\text{raspberry} + \text{blackberry} = \text{strawberry}$$

$$\text{orange} - \text{apple} = \text{pear}$$

2 Санни тепип, «сехирлиқ» мисални һесапла.

$$\begin{array}{rcl} \text{mushroom} & + & 1 = 4 \\ \text{mushroom} & + & \text{mushroom} = \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} \text{mushroom} & + & 5 = 9 \\ \text{mushroom} & + & \text{mushroom} = \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} \text{leaf} & + & 2 = 8 \\ \text{leaf} & + & 3 = \boxed{} \end{array}$$

ТОП БИЛӘН ИШ

3 Математикилиқ ребуслар.
Қандақ санлар йошуруулғанлигини тап.

$$\text{apple} + \text{apple} + \text{apple} = 30$$

$$\text{apple} = ?$$

$$\text{apple} + \text{pear} = 30$$

$$\text{pear} = ?$$

$$\text{apple} = 3$$

$$\text{apple} + 1 = \text{grapes}$$

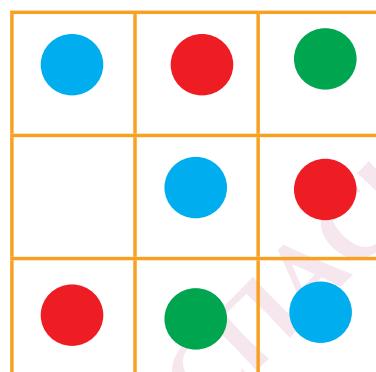
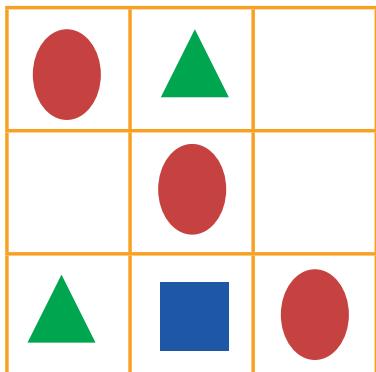
$$\text{pear} + 1 = \text{apple}$$

$$\text{apple} + \text{grapes} + \text{pear} = ?$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

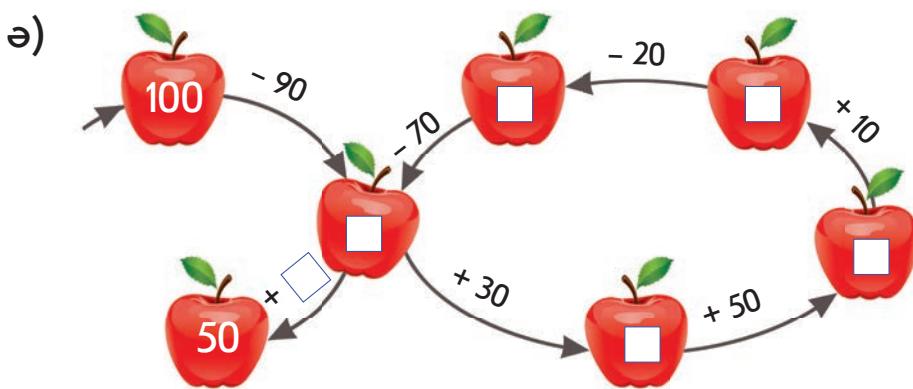
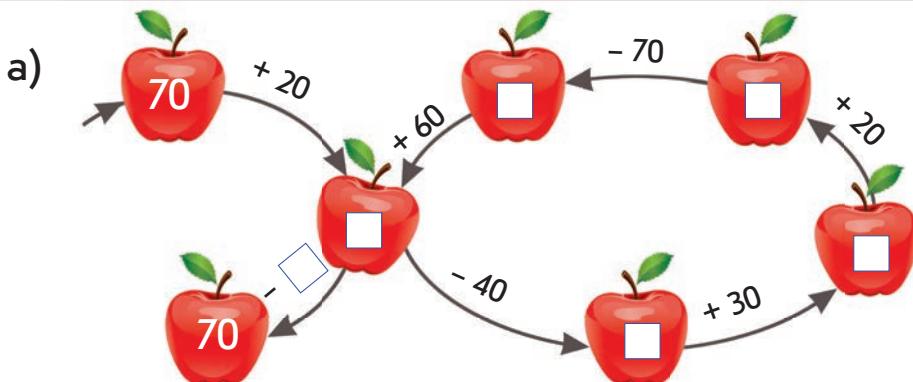
Бош орунға қандақ фигура қойилиши керәк?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Мисаллар тизилмисини һесапла.

ЙЕӘНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Тизилмини ениқлаш билән
қураштурушни билисән.

1

Жил мәзгиллири билән уларниң бәлгүлирини ата.

Дурус пәйдин пәйлиқ билән ата: тұн, күндүз, әтигән, кәч. Бир күн мабайнида немә қилидиғиниңи ейт.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Тизилмини давамлаштур (фигурилар, кублар, санаш таяқчилири билән орунла).

a)

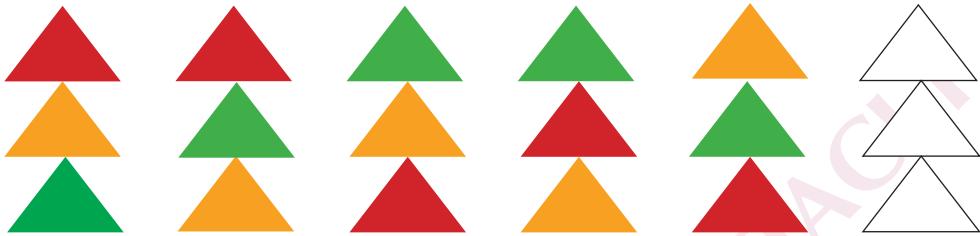
ә)

ТОП БИЛӘН ИШ

3

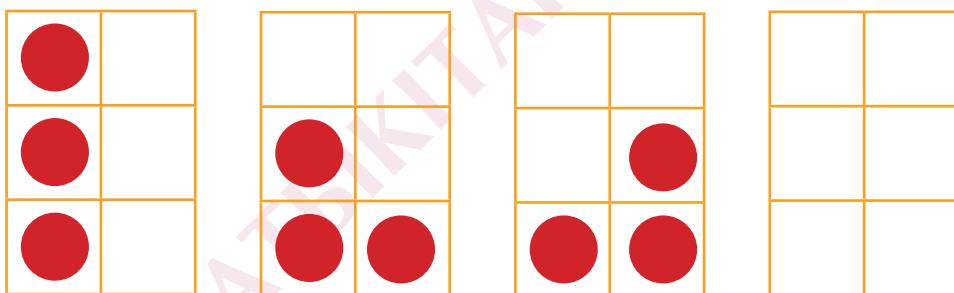
Фигуриларни қандақ тизилма билән орунлаштурғанлигини чүшәндүр. Ахирки арчини қандақ бояш керәк? Дәптәргә орунла.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

4

Фигуриларниң қандақ орунлашқынини чүшәндүр. Ахирки жәдвәлни қандақ толтуруш керәк?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Математикилиқ ребуслар. Санларни тап.

1		3
	3	1
1		4

	10	
20		
10	20	40

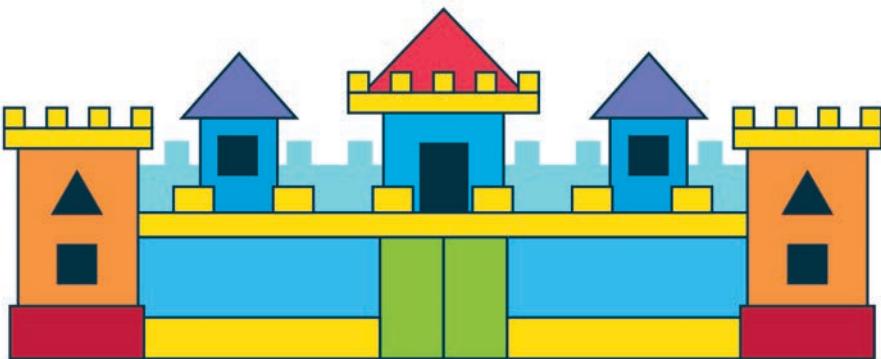

ПИШШИҚДАШ

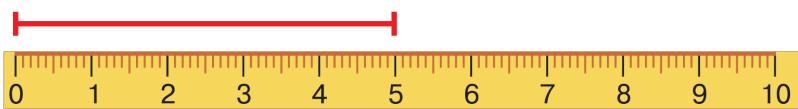
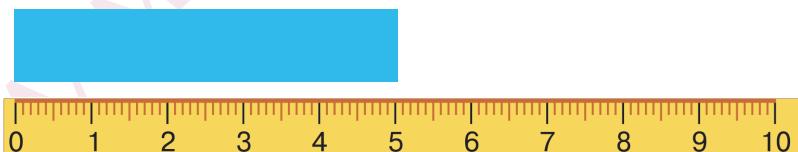
Геометриялык фигуриларниң тәрәплирини өлчәп, селиштурисән.

- 1 Биздин шәһәрдә аттракционлар истираһәт беғи бар. Истираһәт беғиға берип кәлгәндін кейин, Садир аплликация ясимақчи болди. У алды билән қәғәздин қиймиларни тәйярлап қойди.

Фигурилар яки қесиндиләрниң узунлуғини қандак өлчәш керәк екәнligини ейт. Садирниң қийип алған фигурилириниң тәрәплирини өлчә. Тиктөртбулұңлуқтарниң тәрәплирини селиштур.

ТОП БИЛӘН ИШ

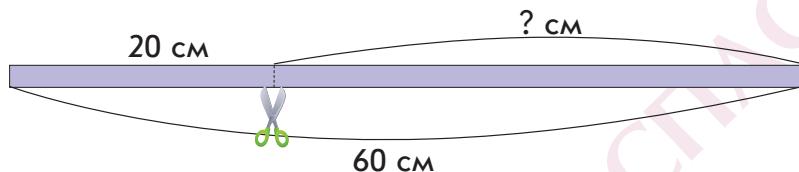
2 Тапшурмини орунла.

а) Йоллуқтарниң үзүнлүғини өлчә.

Йоллуқтарниң үзүнлүкleririnin қошундисини тап.

ә) Узүнлүғи қандақ йоллуқ қалди? һесапла.

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3 Кесиндиләрни өлчә.

Уларниң үзүнлүғини селиштур.

4 Әгәр икки йоллуқниң үзүнлүғини қоссақ, қандақ үзүнлүқ чиқиду?

$$1 \text{ дм} + 5 \text{ дм}$$

$$5 \text{ дм} + 2 \text{ дм}$$

$$2 \text{ дм} + 1 \text{ дм}$$

$$9 \text{ дм} + 1 \text{ дм}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 6 пәрикни тап.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Вақитниң өлчәм бирлиги –
саат **билән** тонушиңын.

1 Саат үлгилиригә қара.

Назир улар
1ни көрситип
туриду.

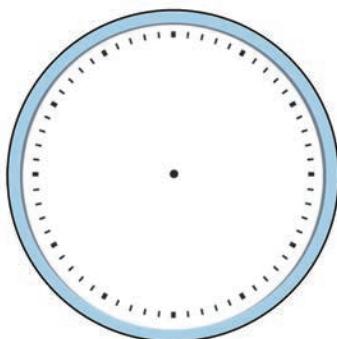
Циферблат
Саат тили

ӘСТӘ САҚЛА!

Вақит – бу миқдар.**Саат** – вақит өлчәм бирлиги.

ТОП БИЛӘН ИШ

2 Саатниң моделини яса. Саат тилини алмаштур. Вақитниң нәччә болғинини ейт.

1 2 3 4 5 6

7 8 9 10 11 12

3

Алийәмниң бир һәптә бойи нәмиләр билән мәшғул болғанлигини қара. Вақитни saat бойичә ениқла.

Дүшәнбә

Сешәнбә

Чаршәнбә

Пәйшәнбә

Жұме

Шәнбә

Йәкшәнбә

ӨЗ АЛДИГА ИШ

4

hесапла.

$$3 \text{ saat} + 4 \text{ saat}$$

$$60 \text{ saat} - 40 \text{ saat}$$

$$9 \text{ saat} - 5 \text{ saat}$$

$$10 \text{ saat} + 10 \text{ saat} + 20 \text{ saat}$$

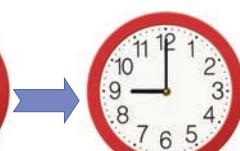
$$10 \text{ saat} + 30 \text{ saat}$$

$$60 \text{ saat} - 10 \text{ saat} - 10 \text{ saat}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Нәччә saat өтти?

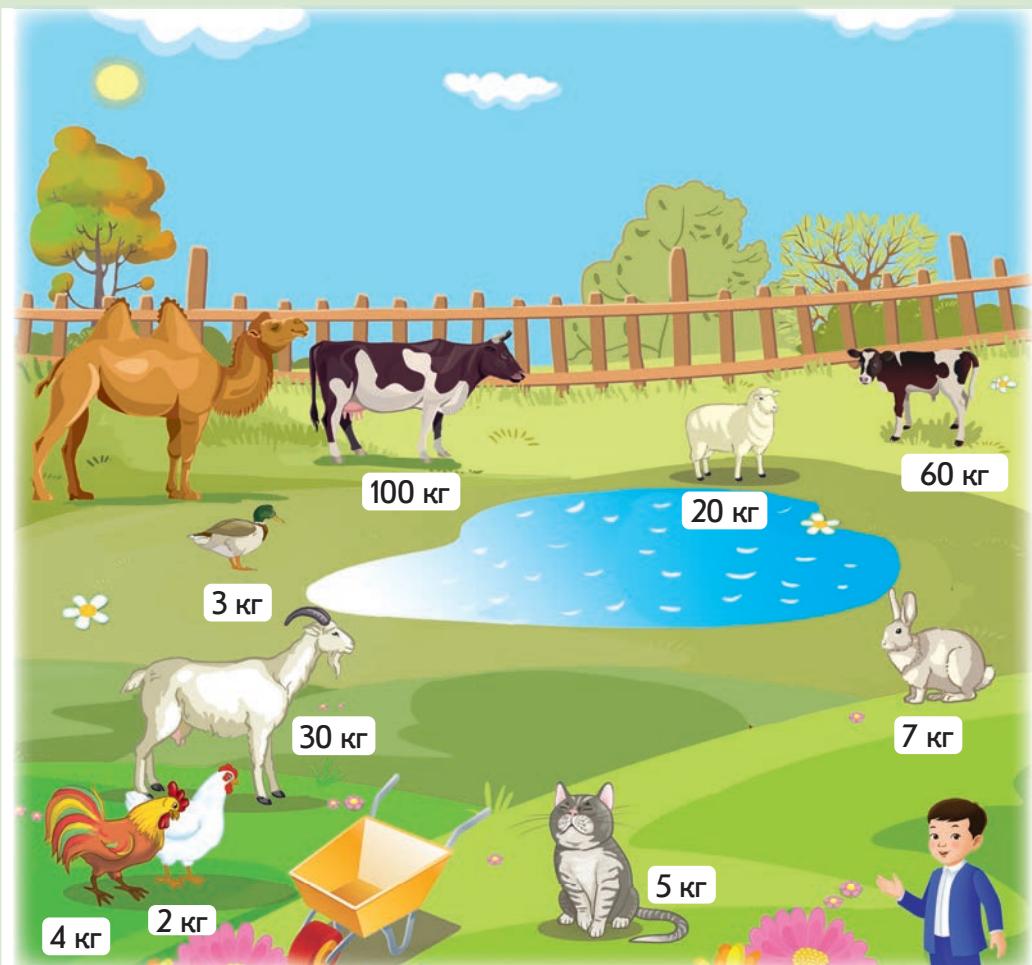

пишиқдаш

Миқдарлар билән
әмәлләр орунлайсән.

- 1 Һәрбир жәнисарниң массисини атап, уни өсүш рети билән дәптәргә яз.

1 кг	2 кг

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

2

Жәнисиарларни массисиниң өсүш рети бойичә ата.

8 кг

40 кг

90 кг

20 кг

30 кг

ТОП БИЛӘН ИШ

3

«Жәнисиарларниң макани қәйәрдә?». Несаплап, неминин қәйәрдә маканлайдығинини ейт.

$$2 \text{ кг} + 6 \text{ кг}$$

$$40 \text{ кг} - 20 \text{ кг}$$

$$50 \text{ кг} - 40 \text{ кг}$$

$$7 \text{ кг} + 3 \text{ кг}$$

$$10 \text{ кг} - 2 \text{ кг}$$

$$50 \text{ кг} + 40 \text{ кг}$$

$$100 \text{ кг} - 10 \text{ кг}$$

$$10 \text{ кг} + 10 \text{ кг}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Математикилиқ ребуслар. Санни тап.

$$\begin{array}{c} \text{Goat} \\ + \\ \text{Sheep} \end{array} = 70$$

$$\begin{array}{c} \text{Goat} \\ + \\ \text{Sheep} \\ + \\ \text{Dog} \end{array} = 90$$

$$\begin{array}{c} \text{Dog} \\ = ? \end{array}$$

ОЙЛАШТУР
ОЮҚ БИЛӘН
БӨЛҮШ
ПИКИР ЕЙТ

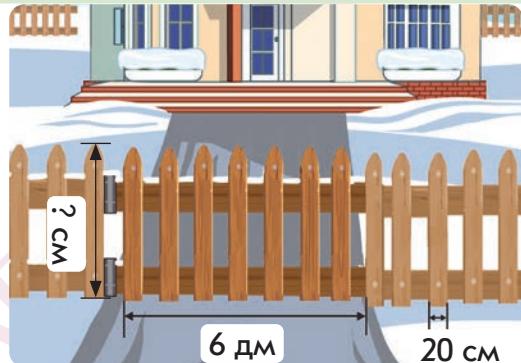
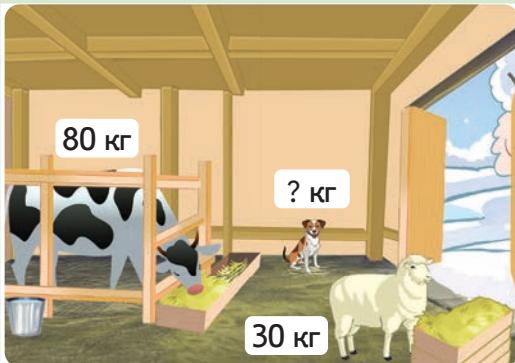

пишшиқдаш

Миқдарлар билән
әмәлләр орунлайсән.

1

Сүрәттә неминин өлчәнгәнлигигә қара. Йәнә
немини өлчәшкә болиду? Қандақ миқдарларни
өлчиди?

1

2

3

масса

узунлук

сиғдурушлук

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2

Һәрбир миқдарниң өлчәм бирликлирини өсүш рети билән яз.

10 л

90 см

20 кг

30 л

40 л

5 дм

масса

узунлук

сиғдурушлук

50 кг

60 кг

30 см

20 л

10 дм

9 кг

МАТЕМАТИКА КУНДИЛИК ҚАЯТТА

3

Ойлан вә жағап бәр.

-ға ширнә патиду.

Кимниң ширниси көп?

-ға нәччә ширнә патиду?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Қачини толтуруш үчүн нәччә литр суюқлук қуюш керәк? Өзәң мисал ойлаштуруп, достуңдин жағап беришни сора.

40 л

40 л

20 л

10 л

ПИШИҚДАШ

Миқдарлар билән
әмәлләр орунлайсән.

1 Вақитни ениқла.

Балиларниң музыка дәриси saatларда көрситилгән вақитларда башлиниду. Улар өйдин дәрис башлинидіған вақиттін бир saat әтигән чиқиду. Улар өйдин saat қанчидә чиқиши керәк?

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Һесапла. Селиштур.

$1 \text{ дм} * 20 \text{ см}$

$2 \text{ кг} * 4 \text{ кг}$

$8 \text{ л} * 6 \text{ л}$

$10 \text{ saat} * 9 \text{ saat}$

$3 \text{ см} + 6 \text{ см} * 1 \text{ дм}$

$2 \text{ saat} + 3 \text{ saat} * 8 \text{ saat}$

$9 \text{ л} - 2 \text{ л} * 7 \text{ л}$

$10 \text{ кг} * 40 \text{ кг} - 20 \text{ кг}$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3 Тараза тәхсисидә нәшпүт, алма вә апельсин бар. Мевиләрниң әң, еғири қайси?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

4 Бөлчәкләрниң үзүнлүгини өлчә.

а) Уларни селиштур.

$\square \text{ см} > \square \text{ см}$

ә) Қошунда түзүп һесапла.

$\square \text{ см} + \square \text{ см} = \square \text{ см}$

АКІ

ОЙЛАШТУР
ОЮҢ БИЛӘН
БӨЛТШ
ПИКИР ЕЙТ

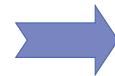
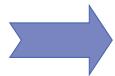

пишиқдаш

Алған билимиңни пайдилинисән.

1

Саат қайси вақитни көрситип туриду? Мошу вақитларда йолни қардин тазилайдыған техникалар немә иш қылды? Сүрәттиki иш-хәrikәtlәrниң арисида нәччә saat өтти?

ӨЗ АЛДИГА ИШ

2

Арчиға беғишлиған оюнчукларни тиз. Қандак бәлгүләр қоюш керәк? Чүшәндүр.

$$\begin{array}{ccccc} 4 & \textcolor{purple}{\circ} & \textcolor{green}{\circ} & \textcolor{blue}{\circ} & = \textcolor{pink}{\circ} \\ 3 & \textcolor{pink}{\circ} & \textcolor{blue}{\circ} & \textcolor{green}{\circ} & = \textcolor{purple}{\circ} \\ 7 & \textcolor{purple}{\circ} & \textcolor{green}{\circ} & \textcolor{blue}{\circ} & = \textcolor{pink}{\circ} \\ 2 & \textcolor{pink}{\circ} & \textcolor{blue}{\circ} & \textcolor{green}{\circ} & = \textcolor{purple}{\circ} \end{array}$$

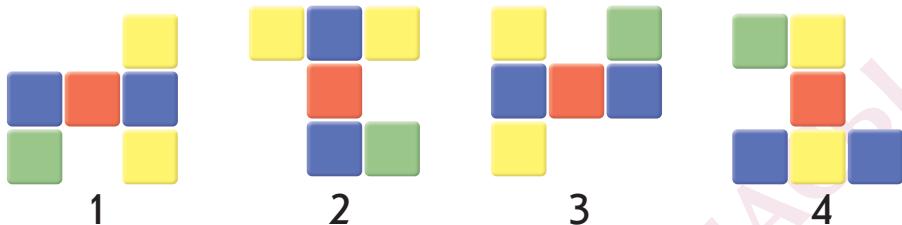

ТОП БИЛӘН ИШ

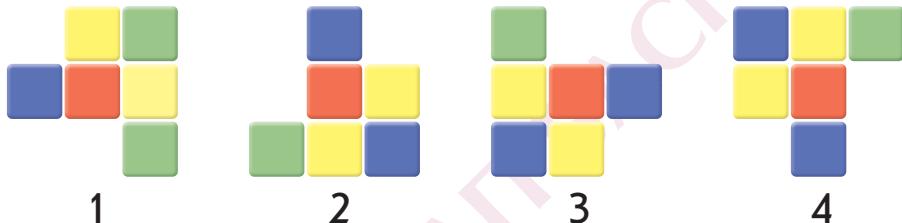
3

Квадратлардин қураштурулған фигуриларниң қайси артуқ? Немә үчүн екәнлигини чүшәндүр. Фигуриларни ойчә буриғин. Уларни селиштур.

а)

ә)

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

4

«Миқдарлар» лайиһе иши.

Өйдә қандақ сиғдуруушлуқтиki корилар барлығини ениқла. Уларниң сүритини селип, намлирини яз.

Мону озуқ-тұлғуларни биләмсән? Өйдә яки дуканда уларниң массисини яки сиғдуруушлигини ениқла. Сүритини селип, намини яз.

пишиқдаш

Алған билимиңни пайдилинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Сүрэттин қандақ, геометриялық фигуриларни көрүп турисән? Өйләрниң номерини кемиш рети билән ата.

Садир, Тимур, Мәйнүрәм үчи бир өйдә туриду. Иккиси 5-қәвәттә, бири 8-қәвәттә туриду. Садир Тимурдин төвән туриду. 8-қәвәттә ким туриду?

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Несапла.

$70 - 50$

60 ам - 60 ам

$80 + 0$

8 ам + 2 ам

$50 + 20$

9 дм - 8 дм

$20 + 70$

7 дм - 4 дм

$80 - 10$

3 ам + 6 ам

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3 Ойлинип, жаواپ бер.

кориға сүт қүйди.

кориға йәнә

сүт қүйди. Эгер ичигे сүт патидигини

бәлгүлүк болса, у чағда ким сүтни көп қүйди?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

4 «Күн тәртиви» лайиħә иши.

Циферблат арқылық вақитни көрсөт.

Саатниң сүритини селип, унин්ға вақитни көрсөт.

Охинидиган, әтигәнлик тамақ ичилигандың, мәктәпкә баридиган, дәрис оқуидиган, ойнайдиган, уйқыға ятидиган вақтиңни ейт.

ПИШШИҚДАШ

Алған билимиңни пайдилинисән.

1

Сетип елинидиған нәрсиләр жәми 10 кг чиқиши керәк болса, дукандын немиләрни сетип елишқа болиду? Һәр түрлүк нұсхиларни қараштур вә яз.

2 кг

5 кг

3 кг

4 кг

2 кг

1 кг

4 кг

3 кг

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Нәрсиләрни сиғдурушулуғиниң өсүш рети билән ата. Нәрсиләрни фигурилар билән бәлгүлә вә өсүш ретигә қарап орунлаштур.

9 л

1 л

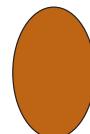
2 л

4 л

20 л

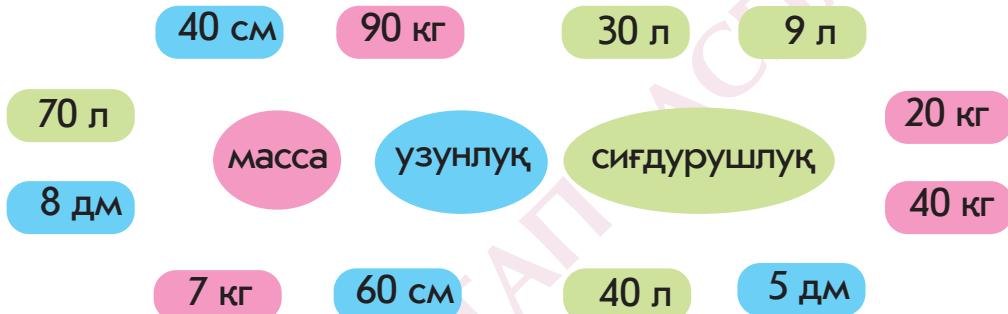
ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 һесапла.

$$\begin{array}{llll} 10 \text{ кг} + 30 \text{ кг} & 10 \text{ л} - 8 \text{ л} & 8 \text{ кг} - 5 \text{ кг} & 3 \text{ саат} + 4 \text{ саат} \\ 50 \text{ кг} - 10 \text{ кг} & 6 \text{ л} + 3 \text{ л} & 9 \text{ кг} - 5 \text{ кг} & 7 \text{ саат} + 2 \text{ саат} \end{array}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Һәрбір миқдарниң өлчәм бирликлирини өсүш реті билән яз.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5 «Башқатурма» лайиғе иши. Карточкайлар тәйярла. Тапшурмини орунла.

Үстәлгә йейилған дәстихан алтә бөләккә бөлүнгән. Үч квадратта чинә, биридә чәйнәк, биридә сүтқүйғуч орунлашқан. Бири бөш туриду. Сән чәйнәк билән сүтқүйғучниң орнини алмаштурушин қерәк. Уни бәлгүлүк қаидигә асаслинип орунла:

- 1) қачини пәкәт бөш квадратқа йөткәшкә болиду;
- 2) бир нәрсенин иккінчисиниң үстидин атлап өтүшкә болмайду;
- 3) бир квадратқа бир нәрсидин ошуқ қоюшқа болмайду.

ГЛОССАРИЙ

айрима (айриминиң мәнаси)	елиш әмәлиниң нәтижиси
алғучи	елиш әмәлидики елингүчидин азийидиған сан
алдиқи сан	бу беваситә берилгән санниң алдида туридиған сан
башқатурма	йешиш үчүн тапқұрлукни тәләп қилидиған тапшурма
дециметр	10 сантиметрга тәң болидиған узунлуқниң өлчәм бирлиги
елингүчи	елиш әмәлини орунлаш вақтида миқдари азийидиған сан
елиш	«–» («минус») бәлгүсі билән бәлгүләйду математикилиқ әмәл
кейинки сан	бу беваситә берилгән сандың кейин туридиған сан
кесиндә	түзниң иккى чекитиниң арилиғида ятидиған вә мошу иккى чекитни өз ичигә алидиған бөлиги.
килограмм	масса өлчәм бирлиги (миқдар)
қанунийәт	бәлгүлүк бир қаидә бойичә түзүлгән тизилма.
қошулғучи	бу бир-биригә қошулидиған санларниң атилиши(нами)

қошунда (қошундиниң мәнаси)	қошуш әмәлиниң нәтижәсі
қошуш	«+» («плюс») бәлгүси билән бәлгүләйд математикилиқ әмәл
литр	сүғдурушлуқниң өлчәм бирлиги (миқдар)
рәкәм	санни бәлгүләшкә беғишиланған шәрт- лик бәлгү
рефус	йошурунған нәрсә фигурилар, һәрипләр яки бәлгүләр арқылы тәсвирләнгән тәпишмақ
сан	нәрсиләрниң мәлчәрини ениқлашнин, санашнин, яки өлчәшнин нәтижәсі
санаш	қандақту бир нәрсениң санини яки ре- тини ениқлаш
санниң тәркиви	бу қошундиси мошу санни беридиған қошулғучилар
сантиметр	узунлуқниң өлчәм бирлиги (миқдар)
селиштуруш	нәрсиләрниң сани яки сапаси бойичә охашашлиғи билән пәрқини ениқлаш
шола	түзниң бир чекитидин башлап, мошу чекитнин, бир тәрипидә ятидиған вә мошу чекитни өз ичигә алидиған бәлиги.

МУНДӘРИЖӘ

Дәрислик билән қандақ ишләш керәк	2
Қәдирлик оқуғучи!.....	3

I ЧАРӘК. ӨЗӘМ ҢӘҚҚИДӘ. МЕНИҢ МӘКТИВИМ 4

1. Нәрсиләрни санаш.....	6
2. Нәрсиләр топини селиштуруш	8
3. 1 сани вә рәқими	10
4. 2 сани вә рәқими. 2 саниниң тәркиви	12
5. 3 сани вә рәқими. 3 саниниң тәркиви	14
6. Қошуш билән елиш	16
7. Қошуш билән елиш	18
8. 4 сани вә рәқими. 4 саниниң тәркиви	20
9. 5 сани вә рәқими. 5 саниниң тәркиви	22
10. 5кичә санаш.....	24
11. 0 сани вә рәқими. 0ни қошуш билән елиш.....	26
12. 6 сани вә рәқими	28
13. 6 саниниң тәркиви	30
14. 7 сани вә рәқими	32
15. 7 саниниң тәркиви	34
16. 8 сани вә рәқими	36
17. 8 саниниң тәркиви	38
18. 9 сани вә рәқими	40
19. 9 саниниң тәркиви	42
20. 10 сани	44
21. 10 саниниң тәркиви.....	46

22. 10 көләмидики санларни қошуш билән елиш	48
23. 10 көләмидики санларни қошуш билән елиш	50
24. Фигурилар. Чекит. Сизиқлар.....	52
25. Фигура. Шола. Кесиндә	54
26. Нәрсиләр билән фигуриларниң хусусийити	56
27. Узун, қисқа, кәң, тар	58
28. Узунлуқни өлчәш. Сантиметр	60
29. Дециметр.....	62
30. Еғир, йеник. Килограмм (кг).....	64
31. Литр.....	66
32. Миқдарларни өлчәш	68

II ЧАРӘК. МЕНИҢ АИЛӘМ ВӘ ДОСТЛИРИМ. БИЗНИ ҚОРШИҒАН АЛӘМ .....

33. Қошушниң орун алмаштуруш хусусийити	72
34. 2 санини қошуш билән елиш.....	74
35. 3 санини қошуш билән елиш.....	76
36. 2, 3 санлирини қошуш вә елиш	78
37. 4 санини қошуш билән елиш.....	80
38. 5 санини қошуш билән елиш.....	82
39. Қошуш билән елиш	84
40. 6 санини қошуш билән елиш.....	86
41. 7 санини қошуш билән елиш.....	88
42. 8, 9 санлирини қошуш вә елиш	90
43. 10 санидин елиш.....	92

44. 10ғиңе болған санларни қошуш вә елиш.....	94
45. Онлуқлар билән санаш	96
46. Онлуқларни қошуш вә елиш	98
47. Онлуқларни қошуш вә елиш	100
48. Санларни қошуш вә елиш.....	102
49. Санларни қошуш вә елиш.....	104
50. Санларни қошуш вә елиш.....	106
51. Санлар билән фигурилар тизилмиси	108
52. 2, 4, 6, 8, 10 санлиринин йерими.....	110
53. Башқатурмилар билән ребуслар	112
54. Башқатурмилар билән ребуслар	114
55. Тизилмилар	116
56. Геометриялык фигуриларни өлчәш.....	118
57. Вақит. Саат	120
58. Өлчәш	122
59. Микдарларни өлчәш	124
60. Пишшиқдаш	126
61. Пишшиқдаш	128
62. Пишшиқдаш	130
63-64. Хуласиләш	132
 ГЛОССАРИЙ	134

Оқулық басылымы Учебное издание

**Акпаева Асель Бакировна
Лебедева Лариса Анатольевна
Мынжасарова Маржангул Жангазиновна
Лихобабенко Татьяна Викторовна**

МАТЕМАТИКА

1-бөлүм   Часть 1

Жалпы білім беретін мектептің
1-сынып оқушыларына арналған оқулық

Учебник для учащихся 1 класса
общеобразовательной школы

Әдіскер / Методист – Ф.С. Лекерова
Редакторы / Редактор – Л.С. Ахметова
Суретін салған / Художник – Б. Булатов
Мұқаба / Обложка – Е.С. Жұзбаев, А.Б. Тұрысбеков
Беттеуіші / Верстка – А.Қ. Әбдіқайымова

Басуға 15.09.2021 ж. қол қойылды.
Пішімі 70x100 1/16 Есептік баспа табағы 6,82.
Шартты баспа табағы 11,38. Офсеттік басылым.
Әріп түрі «JournalnayaDT». Офсеттік қағаз.
Таралымы 1850 дана. Тапсырыс № 3110.

Сапасы жөнінде шағымыңыз болса
мына мекемеге хабарласыңыз:
Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 111-үй,
«АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ» ЖШС,
тел. +7 (727) 250 29 58, факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

Сапа және қауіпсіздіктің
барлық стандарттарына сай.
Сертификаттау қарастырылмаған.
Сақтау мерзімі шектелмеген.

Қазақстанда басылды
«ИДАН» ЖШС
Алматы қ., Казыбаева, 4.

Подписано в печать 15.09.2021 г.
Формат 70x100 1/16 Уч.-изд. л. 6,82.
Усл. печ. л. 11,38. Печать офсетная.
Гарнитура «JournalnayaDT». Бумага офсетная.
Тираж 1850 экз. Заказ № 3110.

С претензиями
по качеству обращаться:
Республика Казахстан,
050012, г. Алматы, ул. Жамбыла, 111,
ТОО «АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ»,
тел. +7 (727) 250 29 58; факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

Соответствует всем стандартам качества
и безопасности.
Сертификация не предусмотрена.
Срок годности не ограничен.

Отпечатано в Казахстане
ТОО «ИДАН»
г. Алматы, ул. Казыбаева, 4

Кітаптарды «АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ» ЖШС-ның кітап дүкендерінен сатып алуға болады.

Нұр-Сұлтан қаласы: Иманов көшесі, 10, тел.: (7172) 53 70 84, 27 29 54;

Б. Момышұлы даңғылы, 14, тел.: (7172) 42 42 32, 57 63 92; Жеңіс даңғылы, 67, тел.: (7172) 29 93 81; 29 02 12.

Алматы қаласы: Абай даңғылы, 35/37, тел.: (727) 267 13 95, 267 14 86;

Гоголь көшесі, 108, тел.: (727) 279 29 13, 279 27 86; Қабанбай батыр көшесі, 109, тел.: (727) 267 54 64, 272 05 66;

Жандосов көшесі, 57, тел.: (727) 303 72 33, 374 98 59; Гагарин даңғылы, 76, тел. (727) 338 50 52;

Майлин көшесі, 224 «А», тел. (727) 386 15 19; Төле би көшесі, 40/1, тел.: (727) 273 51 38, 224 39 37.

Интернет-дүкен: www.flip.kz

Сауда бөлүмі, тел.: (727) 292 92 23, 292 57 20.

e-mail: sale1@almatykitap.kz

Кітаптар мен басылымдар туралы мағлұматтарды

www.almatykitap.kz сайты арқылы білуге болады.

Дәрисликни пайдилиниш һәкқидә мәлуматлар. Сведения о пользовании учебником

№	Оқуғучиниң исим нәсиби Фамилия и имя ученика	Оқуш жили Учебный год	Дәрисликниң тутулиши Состояние учебника	
			Жилниң бешіда В начале года	Жилниң ахиріда В конце года
1				
2				
3				
4				
5				